

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
MINISTER
PRACY POLITYKI SPOŁECZNEJ
DPS.II.070-3-3313-/KK/09

Druk nr 2220
Warszawa, 15 lipca 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259 z późn. zm.) przekazuję w załączeniu:

- Sprawozdanie z realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za okres styczeń – grudzień 2008 r.

Powyższy dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 7 lipca 2009 r.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że wspomniana ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego traci moc w 2009 r., co powoduje nie przedstawianie harmonogramu zadań wykonywanych w ramach Programu na kolejny rok budżetowy oraz kierunków realizacji Programu na następne dwa lata w roku 2009 r.

Z szacunkiem

wz. Minister

(-) Jarosław Duda

Sekretarz Stanu

**MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
DEPARTAMENT POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ**

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU WIELOLETNIEGO
„POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA”
ZA OKRES STYCZEŃ – GRUDZIEŃ 2008 r.**

WARSZAWA, maj 2009 r.

INFORMACJA O PROGRAMIE WIELOLETNIM „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” - STAN PRAWNY

W dniu 29 grudnia 2005 r. została uchwalona przez Sejm ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259 z późn.zm.), która weszła w życie z dniem 31 grudnia 2005 r. i obowiązywać będzie do dnia 31 grudnia 2009 r.

Sposób realizacji programu wieloletniego, a także sposób planowania i dokonywania podziału środków budżetu państwa przyznanych na realizację programu oraz zakres i formy monitorowania realizacji programu określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 25, poz. 186, z późn .zm.).

Natomiast harmonogram zadań wykonywanych w roku 2008 w ramach programu wieloletniego został ustanowiony uchwałą Nr 126 Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie harmonogramu zadań wykonywanych w roku 2008 w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz kierunków realizacji Programu na następne dwa lata (M.P. Nr 45, poz. 533) i określał termin oraz realizatorów poszczególnych zadań. Celem programu wieloletniego jest wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008r. Nr 115, poz.728, z późn. zm.) — do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m. in. dożywianie dzieci oraz zapewnienie posiłku osobom, które nie są w stanie go sobie zapewnić.

Ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259 z późn.zm.) nie zwalnia gmin z obowiązku realizacji zadań: dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Przepisy ustawy o pomocy społecznej mają także zastosowanie przy udzielaniu świadczeń w ramach programu, co oznacza, że nie przewiduje się odrębnego trybu przyznawania pomocy w ramach programu, niż określony ustawą o pomocy społecznej.

Ponadto program zakłada długofalowe działanie w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczanie zjawiska niedożywienia, upowszechnianie zdrowego stylu żywienia, poprawę poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach oraz rozwój w gminach bazy żywieniowej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

Pomocą w ramach programu objęte są:

- dzieci do 7 roku życia ,
- uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej,
- osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji z różnych powodów (np. ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, zdarzenia losowego, sytuacji kryzysowej), w szczególności osoby samotne, w podeszłym wieku, chore lub niepełnosprawne - w oparciu o przyjęte w ustawie kryteria dochodowe - do 150 % kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej (kryterium dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej wynosi dla osoby samotnie gospodarującej – 477 zł, na osobę w rodzinie- 351 zł).

Osoba samotnie gospodarująca może ubiegać się o pomoc w ramach programu, jeżeli jej dochód nie przekracza kwoty **715, 50 zł**, a osoba w rodzinie, lub rodzina może ubiegać się o pomoc w ramach programu, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty **526, 50 zł**.

Program przewiduje otrzymanie pomocy w następujących formach:

- **posilek**, ze szczególnym uwzględnieniem posiłku gorącego,
- **zasilek celowy** na zakup posiłku lub zakup żywności (w tym na zakup posiłku dzieciom przebywającym w placówkach oświatowych, gdzie rodzice zobowiązani są do pokrywania kosztów żywienia),
- **świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych.**

Ponadto w ramach programu są realizowane działania dotyczące w szczególności:

- **tworzenia nowych lub doposażenia istniejących punktów przygotowywania lub wydawania posiłków,**
- **dowóz posiłków.**

Program jest finansowany z budżetu państwa oraz ze środków budżetów gmin. W ustawie budżetowej na rok 2008 wielkość środków przewidziana na realizację programu wynosiła 500 mln zł. Program zakłada planowanie środków budżetu państwa na jego realizację zarówno w budżetach wojewodów jak i w rezerwie celowej. Umożliwia to wcześniejsze przekazanie środków budżetu państwa do gmin.

Wyżej wymienione środki zostały zaplanowane w częściach budżetu państwa, których dysponentami są wojewodowie w wysokości 250 mln zł i w rezerwie celowej budżetu państwa (Część 83 poz. 36) w wysokości 250 mln zł.

W ramach programu wieloletniego zgodnie z art.14 ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, gmina może ubiegać się o dotację na realizację zadania, pod warunkiem, że udział środków własnych gminy nie będzie niższy niż 40% przewidywanych kosztów realizacji programu. W uzasadnionych przypadkach wojewoda może jednak wyrazić zgodę na zmniejszenie tego udziału, jednak nie więcej niż do 20%.

Dotację przyznaje wojewoda na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Wysokość dotacji jest ustalana na podstawie porozumienia między wojewodą a wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), mając na uwadze w szczególności liczbę dzieci i młodzieży oraz innych osób wymagających pomocy w zakresie dożywiania, konieczność rozwoju bazy żywieniowej i dowozu posiłków, a także sytuację finansową gminy.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie realizacji wieloletniego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”(Dz. U. Nr 241, poz.1761) umożliwia – do końca realizacji Programu tj. do 31.12.2009 r. - wojewodzie przeznaczenie na tworzenie nowych lub doposażenie istniejących punktów przygotowywania lub wydawania posiłków oraz na dowóz posiłków do 20% środków budżetu państwa przewidzianych dla województwa na realizację Programu. Wysokość dotacji na w/w cele, dla każdej gminy odrębnie, w zależności od potrzeb, przyjętych rozwiązań, a także sytuacji finansowej gminy, określał wojewoda.

REALIZACJA PROGRAMU W 2008 r.

W styczniu 2008 r. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dokonało podziału środków zaplanowanych na realizację Programu i poinformowało wszystkich wojewodów o sposobie podziału, a także o wielkości środków dla każdego z województw. Podział kwoty w wysokości 500 mln zł, został przedstawiony w załączniku nr 1 do sprawozdania.

Podział rezerwy celowej w kwocie 250 mln zł został dokonany w oparciu o następujące dane:

- 60% środków - w oparciu o szacunkową liczbę osób wymagających pomocy w zakresie dożywiania w województwie (zgodnie z szacunkową informacją uzyskaną z Wydziałów Polityki Społecznej za rok 2008),
- 30% środków - w oparciu o poziom dochodów na mieszkańca w województwie (dane Ministerstwa Finansów za 2006 r.)
- 10% środków - w oparciu o średnią stopę bezrobocia w województwie (dane MPiPS na koniec 2006 r.).

W roku 2008 r. z danych przekazanych przez wydziały polityki społecznej urzędów wojewódzkich wynika, że z wnioskami o udzielenie dotacji ze środków rezerwy celowej budżetu państwa zaplanowanych na realizację Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” wystąpiło 2 476 gminy, co stanowiło 99,9 % wszystkich gmin. Jedna gmina realizuje dożywianie w ramach środków własnych, natomiast jedna gminie nie przystąpiła do realizacji Programu z powodu braku potrzeb. 301 gmin w skali kraju podniosło kryterium dochodowe (powyżej 150%) uprawniające do bezpłatnej pomocy w formie dożywiania.

Tablica 1. Program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, stan na 31 grudnia 2008 r.

Województwo	Liczba gmin w województwie			Liczba gmin, których udział środków własnych w ogólnej kwocie na dożywianie wynosi:					
	ogółem	w tym liczba gmin, które uczestniczą w Programie		20%	21-30%	31-39%	40%	pow. 40%	
		ogółem	w tym liczba gmin, które podniosły kryterium dochodowe pow. 150%						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	dolnośląskie	169	169	13	8	14	9	64	74
2	kujawsko - pomorskie	144	144	35	21	72	18	12	21
3	lubelskie	213	213	25	52	75	21	37	28
4	lubuskie	83	83	6	21	30	3	14	15
5	łódzkie	177	176	27	2	37	12	41	84
6	małopolskie	182	182	5	13	62	37	16	54
7	mazowieckie	314	313	65	32	56	27	73	125
8	opolskie	71	71	9	2	2	6	34	27
9	podkarpackie	159	159	6	20	103	26	2	8
10	podlaskie	118	118	18	16	75	9	4	14
11	pomorskie	123	123	21	11	38	22	13	39
12	śląskie	167	167	15	0	10	11	30	116
13	świętokrzyskie	102	102	10	93	5	4	0	0
14	warmińsko - mazurskie	116	116	9	55	44	10	2	5
15	wielkopolskie	226	226	22	8	32	22	30	134
16	zachodniopomorskie	114	114	15	21	31	24	37	1
RAZEM:		2 478	2 476	301	375	686	261	409	745

Środki z rezerwy celowej budżetu państwa były przekazywane w III transzach zgodnie z terminami, określonymi w harmonogramie realizacji zadań w ramach Programu wieloletniego na rok 2008 przyjętego uchwałą Nr 126 Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie harmonogramu zadań wykonywanych w roku 2008 w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz kierunków realizacji Programu na następne dwa lata.

Wielkości uruchamianych poszczególnych transz przedstawiały się następująco:

- 1) **transza I w wysokości 100.000.000 zł** – na wniosek Ministra Pracy i Polityki Społecznej do Ministra Finansów z dnia 11 kwietnia 2008 r.
- 2) **transza II w wysokości 100.000.000 zł** – na wniosek Ministra Pracy i Polityki Społecznej do Ministra Finansów z dnia 3 lipca 2008 r.
- 3) **transza III w wysokości 50.000.000 zł** – na wniosek Ministra Pracy i Polityki Społecznej do Ministra Finansów z dnia 18 września 2008 r.

Ponadto w związku ze zgłoszonymi przez 4 województwa zwiększonymi potrzebami na realizację Programu Minister Pracy i Polityki Społecznej wystąpił 14 października 2008 r. (znak pisma: DPS.III.B-073-42-BL/5919/08) do Ministra Finansów o wyższą dotację celową w kwocie **8.343.535 zł** na sfinansowanie zgłoszonego zapotrzebowania.

Do województw tych należą:

- kujawsko-pomorskie w kwocie: 622.765 zł,
- łódzkie w kwocie: 1.796.093 zł,
- świętokrzyskie w kwocie: 2.805.119 zł,
- wielkopolskie w kwocie: 3.119.558 zł.

Z szacunkowych danych zebranych na początek marca 2008 r., na temat środków przewidzianych na realizację Programu w 2008 r. wynikało, że wielkość środków własnych gmin wyniosła **303.844.937 zł**, z czego :

- na dożywianie	283.735.293 zł,
- na dowóz posiłków	4.725.189 zł,
- na tworzenie lub doposażenie punktów przygotowywania lub wydawania posiłków	15.384.455 zł;

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące realizacji programu w zakresie szacunku wielkości środków i wykorzystania środków własnych gmin:

Tablica 2. Wykorzystanie środków własnych na realizację Programu w 2008 r.

Lp.	Województwo	Środki własne gmin		
		Szacunkowa wielkość	Wykonanie	%
1	Dolnośląskie	23 937 186	18 350 247	76,66
2	Kujawsko-pomorskie	18 770 467	17 088 293	91,03
3	Lubelskie	13 205 130	12 629 682	95,64
4	Lubuskie	9 327 416	9 508 879	101,94
5	Łódzkie	17 684 704	17 232 700	97,44
6	Małopolskie	19 822 323	19 477 345	98,25
7	Mazowieckie	41 218 790	38 991 766	94,59
8	Opolskie	11 078 177	10 077 282	90,96
9	Podkarpackie	15 834 917	15 101 552	95,36
10	Podlaskie	6 921 267	7 415 174	107,13
11	Pomorskie	18 268 633	17 359 068	95,02
12	Śląskie	32 482 563	32 030 940	98,60
13	Świętokrzyskie	16 612 110	9 252 632	55,69
14	Warmińsko-Mazurskie	11 380 782	11 961 022	105,09
15	Wielkopolskie	27 120 376	24 940 592	91,96
16	Zachodniopomorskie	20 180 096	19 774 162	97,98
Razem		303 844 937	281 191 336	92,54

Jak wynika z tabeli 2 wykorzystanie środków własnych gmin na realizację Programu w okresie I-XII 2008 r. w odniesieniu do szacunków dokonanych na początku marca 2008r. kształtowało się na poziomie 92,54%. Tylko w trzech województwach (lubuskie, podlaskie i warmińsko-mazurskie) zwiększyła się kwota środków własnych gmin przeznaczona na realizację Programu w stosunku do planowanych wcześniej. Natomiast w pozostałych województwach wykorzystanie środków własnych gmin było niższe niż zaplanowane, z czego najniższe dotyczyło województw: opolskiego 90,96%, dolnośląskiego 76,66% i świętokrzyskiego 55,79%.

Natomiast szacunkowa wielkość środków dotacji budżetu państwa wnioskowana przez gminy wyniosła **566.416.260 zł**, z czego :

- na dożywianie 534.219.730 zł,
- na dowóz posiłków 3.105.960 zł,
- na tworzenie lub doposażenie punktów przygotowywania
lub wydawania posiłków 29.045.570 zł.

Podane wielkości środków własnych gmin, jak i wnioskowana wysokość dotacji w ciągu roku uległy zmianom w trakcie realizacji Programu.

W odniesieniu do środków budżetu państwa szacowanych w marcu potrzeby na poziomie 566 mln zł ulegały zmniejszeniu w trakcie roku. Zgodnie z prowadzonym przez wojewodów monitoringiem Programu oraz uaktualnianiem wielkości potrzeb przed uruchamianiem kolejnych transzy wojewodowie wydatkowali kwotę **527.657.538 zł**.

Poza środkami przewidzianymi na realizację Programu, wojewodowie przenieśli w ramach budżetów wojewodów kwotę **19.314.003 zł**. Największe zwiększenie środków na realizację Programu nastąpiło w województwach: świętokrzyskim – 5.033.890 zł, podkarpackim – 4.961.484 zł, warmińsko-mazurskim – 4.400.410 zł.

Szczegółowe zastawienie wykorzystania środków budżetu państwa w roku 2008 przedstawione zostało w załączniku nr 1.

W ramach prowadzonego monitorowania realizacji Programu Dyrektor Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej wystąpił pismem z dnia 16 marca 2009 r. (znak: DPS.II.074-35-1203/KK/09) do Dyrektorów Wydziałów Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich o podanie przyczyn niewykorzystania zwróconych środków przez następujące województwa: dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, opolskie i wielkopolskie. Łączna kwota zwrotów z tych województw wynosiła: 5.023.273 zł. Zgodnie z wyjaśnieniami nadesłanymi z wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich głównymi przyczynami zwrotów były:

- mniejszy niż planowano wcześniej udział osób przewidywanych do objęcia Programem, m.in. spowodowany emigracją zarobkową, przekroczeniem kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania pomocy w ramach programu, wzrostem dochodów gospodarstw domowych;
- malejąca ilość dzieci w wieku szkolnym korzystających z posiłków w szkołach z powodu choroby,
- mniejszy niż szacowano wzrost kosztów posiłków jednostkowych posiłków,
- oddaniem do użytku w późniejszych terminach nowych punktów wydawania posiłków.

W okresie styczeń-grudzień 2008 r. na realizację programu wydatkowana została kwota **808.483.504 zł**, w tym na wsi **345.014.843 zł**, tj. 43 % ogółu środków.

Ze sprawozdania z realizacji Programu za styczeń – grudzień wynika, że ze środków własnych gminy przeznaczyły ogółem kwotę **281.191.336 zł**, w tym na:

- dożywianie (posiłek, zasiłek celowy oraz pomoc rzeczowa) 209.679.838 zł,
  - pozostałe koszty
- (w tym: koszty dowozu, utworzenia punktów wraz z doposażeniem i inne) 71.511.498 zł.

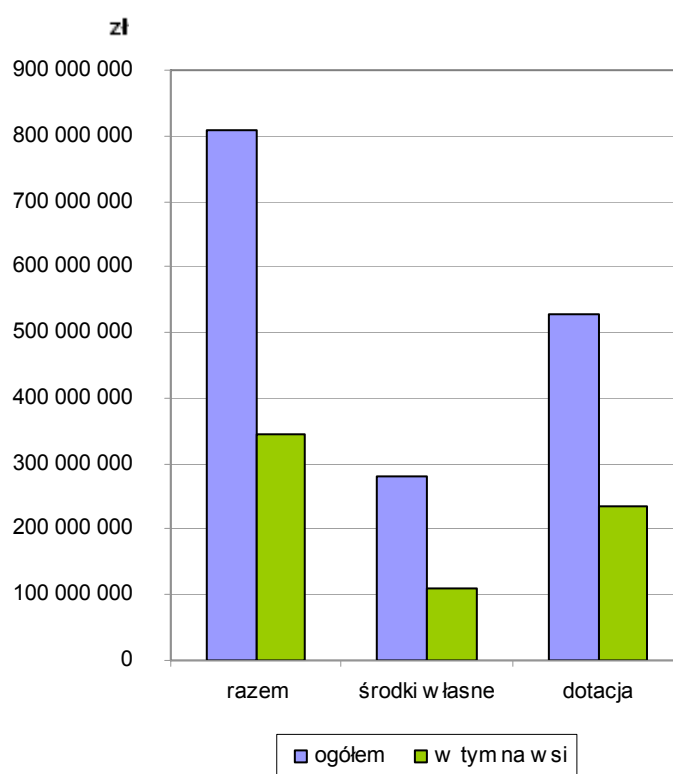
Udział środków budżetu państwa w kosztach realizacji Programu wyniósł 65% natomiast środków własnych gmin 35%.

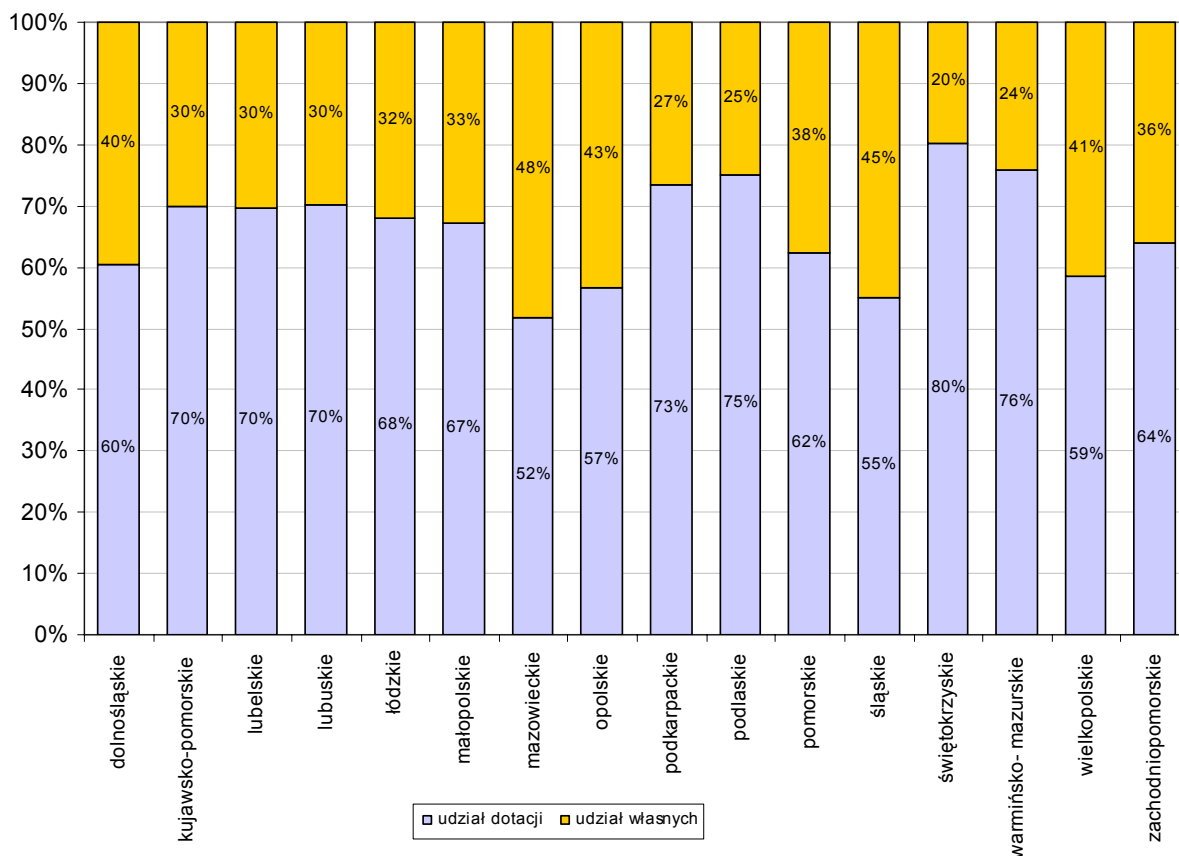
Najwyższe wykorzystanie środków budżetu państwa w stosunku do przyznanych wystąpiło w trzech województwach: świętokrzyskim, podkarpackim i warmińsko-mazurskim. Jednocześnie jak podano wcześniej w 6 województwach nie zostały wykorzystane przyznane środki budżetu państwa.

Ze środków budżetu państwa, której dysponentami są wojewodowie wydatkowano kwotę **527.657.538 zł**, z czego **236.425.744 zł** na wsi. tj. 45%.

Wykres 1. Koszt Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w okresie I-XII 2008 r.

Wykres 2. Udział środków własnych i dotacji w całkowitym koszcie Programu w poszczególnych województwach.

W 4 województwach tj. podkarpackim, podlaskim, świętokrzyskim i warmińsko – mazurskim udział środków własnych był zdecydowanie niższy niż średni udział krajowy. W związku z zaistniałą sytuacją Sekretarz Stanu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Jarosław Duda wystąpił pismem z dnia 17 kwietnia 2009r. znak DPS II – 074- 48 – 1659/JL/09 do Wojewodów tych województw o nadesłanie wyjaśnień w sprawie udziału środków własnych. Z nadesłanych wyjaśnień wynika, że konieczności zwolnienia poniżej 40% udziału środków własnych gmin było uzasadnione. Związane było z pogarszającą się w trakcie roku sytuacją finansową gmin, zmniejszeniem dochodów gmin, zwiększającą się liczbą osób bezrobotnych, zwiększającą się liczbą osób uprawnionych do świadczeń z pomocy społecznej, niskimi dochodami w gminach na terenach rolniczych.

Gminy przeznaczyły ze środków własnych kwotę **281.191.336 zł**, z czego **108.589.099 zł** na wsi. Największy 13,86% udział środków własnych gmin wykazano w województwie mazowieckim, zaś najmniejszy 2,63% w województwie podlaskim.

OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY W RAMACH PROGRAMU

Łącznie pomocą w ramach Programu objęto **2.006.008 osób**, z czego **1.033.853** osób, z obszarów wiejskich, z czego:

- **272.587 dzieci do 7 roku życia** (w tym 50% tej liczby tj. 136.979 stanowiły dzieci z obszarów wiejskich),

Najwięcej dzieci do 7 roku życia objętych było pomocą w województwach: śląskim (27.954 dzieci) i kujawsko-pomorskim (26.734 dzieci) i mazowieckim (24.969 dzieci), najmniej zaś w województwach: podlaskim (10.826 dzieci), lubuskim (8.864 dzieci) i opolskim (6.789 dzieci) co związane jest z ogólną liczbą osób wymagających pomocy w formie dożywiania. W tych trzech województwach występuje najmniejsza liczba osób wymagających wsparcia. Na obszarach wiejskich największa liczba dzieci objęta była pomocą w województwach: podkarpackim, mazowieckim i kujawsko-pomorskim, najmniej zaś w województwach: lubuskim, podlaskim i opolskim.

- **902.190 uczniów** do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej (w tym 62% tej liczby tj. 557.693 stanowili uczniowie z obszarów wiejskich),

Najwięcej uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej było objętych pomocą w województwach: mazowieckim, podkarpackim i kujawsko-pomorskim. Najmniej liczne grupy uczniów stanowili uczniowie w województwach: podlaskim, lubuskim i opolskim. Na obszarach wiejskich najwięcej uczniów objętych było pomocą w województwach: mazowieckim, podkarpackim i lubelskim, najmniej zaś w województwach: śląskim, lubuskim i opolskim.

- **881.240 osób** otrzymujących pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej (w tym 41% tej liczby tj. 359.588 stanowiły osoby z obszarów wiejskich).

Najwięcej osób otrzymujących pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej objętych było pomocą w województwach: śląskim, kujawsko-pomorskim i mazowieckim, najmniej zaś w województwach: lubuskim, podlaskim i opolskim. Na obszarach wiejskich objęto pomocą największą liczbę osób w województwach: kujawsko-pomorskim, podkarpackim i warmińsko-mazurskim, najmniej osób objętych pomocą było w województwach: śląskim, podlaskim i opolskim.

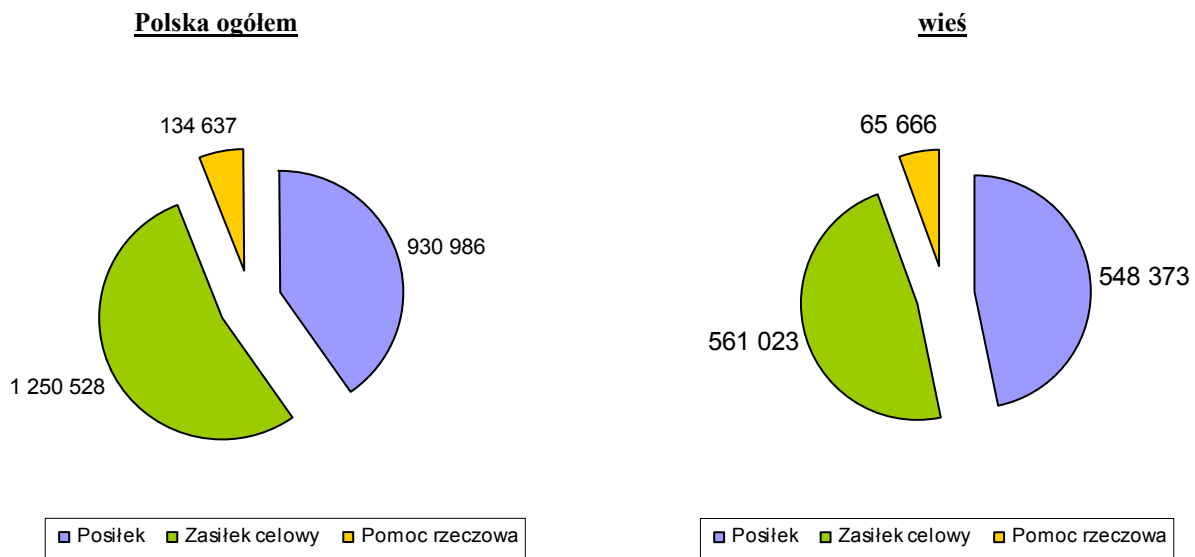
FORMY POMOCY

Ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259 z późn.zm.) przewiduje trzy formy pomocy:

- **posilek**
- **zasilek celowy**
- **pomoc rzeczowa**

Poniższe wykresy przedstawiają liczbę osób, które korzystały z pomocy w ramach Programu w podziale na formy pomocy, w tym ogółem i na terenach wiejskich:

Wykres 3. Liczba osób, które skorzystały z pomocy w 2008 r. w podziale na formy tej pomocy.

1. Posiłek

Ogółem z tej formy pomocy skorzystało **930.986 osób**, z czego ponad 58% stanowili mieszkańcy z terenów wiejskich. Znaczącą grupę osób korzystających z tej formy pomocy stanowiły dzieci i uczniowie – około 865 tys., w tym na wsi około 549 tys. dzieci i uczniów. Pozostałą grupę, otrzymującą pomoc w formie posiłku, liczącą około 79 tys. osób, stanowiły inne osoby, otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

Liczba osób korzystających z różnych rodzajów posiłków przygotowywanych w ramach Programu:

- pomocy w formie całodziennego wyżywienia (np. złobki, przedszkola, stołówki w bursach szkolnych) 52.374 osoby,
- pomocy w formie pełnego obiadu 433.158 osób,
- pomocy w formie jednego gorącego dania 374.243 osoby,
- pomocy w formie mleka, bułki/kanapki 119.554 osoby.

Jak wynika z powyższego podstawową formą pomocy udzielanej w ramach „posiłku” jest pomoc udzielana w postaci pełnego obiadu i jednego dania gorącego. Te formy pomocy są również dominujące wśród dzieci i uczniów z obszarów wiejskich. Stosunkowo niewielka jest liczba osób objętych pomocą w formie całodziennego wyżywienia.

W okresie czterech kwartałów 2008 r. ogółem wydano 127.254.611 posiłków, w tym dla dzieci do 7 roku życia – 12.812.654, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej – 100.719.476 oraz dla pozostałych osób otrzymujących pomoc na podstawie art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – 13.722.481 posiłków.

Dane dotyczące liczby osób korzystających z posiłków na obszarach wiejskich przedstawiają się następująco:

ogółem – 73.668.700 osób,

dzieci – 7.228.586,

uczniowie – 65.580.584,

pozostałe osoby – 859.530.

W okresie styczeń – grudzień na pomoc w formie posiłku przeznaczono kwotę ogółem **395 707 tys. zł**, co stanowi 49% całego kosztu Programu. Z tej kwoty **148 629 tys. zł** pochodziło ze środków własnych gmin, natomiast **247 078 tys. zł** z dotacji budżetu państwa. Przy liczbie posiłków przekraczającej 126 mln (w tym 74 mln posiłków na wsi) średni koszt jednego posiłku wyniósł **3,11 zł**, natomiast na terenach wiejskich **2,58 zł**.

Koszt jednego posiłku dla osób korzystających z pomocy w ramach Programu przedstawia się następująco:

- dla dzieci do 7 roku życia wyniósł 3,19 zł, w tym na wsi 2,60 zł,
- dla uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej wyniósł 2,90 zł, w tym na wsi 2,56zł,
- dla pozostałych osób otrzymujących pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej wyniósł 4,55zł, w tym na wsi 3,92 zł.

Poza ostatnią grupą osób, zdecydowana większość posiłków została wydana dzieciom i uczniom zamieszkującym na obszarach wiejskich.

Jako jedno świadczenie zostały wydane posiłki w formie:

- całodziennego wyżywienia 5.196.234 posiłki, w tym 31% na wsi,
- pełnego obiadu 56.896.697 posiłków, w tym 37% na wsi,
- jednego dania gorącego 50.374.772 posiłki, w tym 76% na wsi,
- mleka, bułki/kanapki 14.786.908 posiłków, w tym 86% na wsi.

W odniesieniu do dzieci i uczniów korzystających z tej formy pomocy wielkości przedstawiały się następująco:

dzieci do 7 roku życia:

- całodziennie wyżywienie 4.130.940 posiłków, w tym 25% na wsi,

Najwięcej pomocy w formie całodziennego wyżywienia dla dzieci do 7 roku życia udzielono w województwach: śląskim, łódzkim i mazowieckim, zaś na wsi w województwach: śląskim, mazowieckim i małopolskim. Najmniej zaś udzielono w województwach: kujawsko-pomorskim, lubuskim i zachodniopomorskim, zaś na wsi w województwach: zachodniopomorskim, pomorskim i podlaskim.

- pełen obiad 3.698.098 posiłków, w tym 50% na wsi,

Największą liczbę posiłków w formie pełnego obiadu dzieciom do 7 roku życia wydano w województwach: śląskim, małopolskim i mazowieckim, zaś na wsi w województwach: mazowieckim, lubelskim i wielkopolskim. Najmniejszą liczbę posiłków w formie pełnego obiadu wydano w województwach: świętokrzyskim, lubuskim i opolskim. Na wsi najmniejszą liczbę posiłków w formie pełnego obiadu wydano w województwach: zachodniopomorskim, opolskim i lubuskim.

- jedno danie gorące 3.652.144 posiłki, w tym 86% na wsi,

Największą liczbę posiłków w formie jednego dania gorącego dzieciom do 7 roku życia wydano w województwach: mazowieckim, podkarpackim i pomorskim, na wsi w województwach: podkarpackim, mazowieckim i lubelskim. Najmniejszą liczbę posiłków w formie jednego dania MPiPS, Departament Pomocy i Integracji Społecznej

gorącego wydano w województwach: śląskim, podlaskim i opolskim, zaś na wsi w województwach: podlaskim, opolskim i śląskim.

- mleko, bułka/kanapka 1.331.472 posiłki, w tym 92% na wsi.

Największą liczbę posiłków w formie mleka, bułki/kanapki dzieciom do 7 roku życia wydano w województwach: podkarpackim, małopolskim i mazowieckim. W tych samych województwach wydano także największą liczbę posiłków na wsi. Najmniejszą liczbę posiłków w formie mleka, bułki/kanapki dzieciom do 7 roku życia wydano w województwach: zachodniopomorskim, śląskim i opolskim. W tych samych województwach wydano największą liczbę posiłków na wsi.

uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej:

- całodziennie wyżywienie 949.935 posiłków, w tym 58% na wsi,

Najwięcej pomocy w formie całodziennego wyżywienia uczniom do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej udzielono w województwach: warmińsko-mazurskim, śląskim i mazowieckim, zaś na wsi w województwach: mazowieckim, warmińsko-mazurskim i lubelskim. Najmniej posiłków uczniom do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej wydano w województwach: podlaskim, kujawsko-pomorskim i opolskim, zaś na wsi w województwach: kujawsko-pomorskim, opolskim i śląskim.

- pełny obiad 45.222.843 posiłki, w tym 41% na wsi,

Największą liczbę posiłków w formie pełnego obiadu uczniom do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej wydano w województwach: śląskim, mazowieckim i lubelskim, zaś na wsi w województwach: lubelskim, mazowieckim i małopolskim. Najmniej posiłków w formie pełnego obiadu wydano w województwach: świętokrzyskim, lubuskim i opolskim. Najmniej posiłków na wsi wydano w województwach: świętokrzyskim, lubuskim i opolskim.

- jedno danie gorące 41.282.286 posiłków, w tym 85% na wsi,

Największą liczbę posiłków w formie jednego dania gorącego uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej wydano w województwach: mazowieckim, podkarpackim i pomorskim, na wsi największą liczbę posiłków w formie jednego dania gorącego wydano w województwach: mazowieckim, podkarpackim i lubelskim. Najmniej posiłków w formie jednego dania gorącego wydano w województwach: dolnośląskim, podlaskim i opolskim, zaś na wsi w województwach: podlaskim, śląskim i opolskim.

- mleko, bułka/kanapka 13.264.412 posiłków, w tym 86% na wsi.

Największą liczbę posiłków w formie mleka, bułki/kanapki uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej wydano w województwach: małopolskim, podkarpackim i wielkopolskim, zaś na wsi w województwach: małopolskim, podkarpackim i mazowieckim. Najmniejszą liczbę posiłków w formie mleka, bułki/kanapki wydano w województwach: zachodniopomorskim, lubuskim i opolskim, zaś na wsi w województwach: lubuskim, śląskim i opolskim.

pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej:

- całodziennie wyżywienie 115.359 posiłków, w tym 20% na wsi,

Najwięcej pomocy w formie całodziennego wyżywienia udzielono pozostałym osobom otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej w województwach: świętokrzyskim, śląskim i warmińsko-mazurskim, zaś na wsi w województwach: świętokrzyskim, dolnośląskim i wielkopolskim. Najmniej pomocy w formie całodziennego wyżywienia w/w osobom udzielono w województwach: opolskim, pomorskim i podlaskim, zaś na wsi w województwach: lubuskim, małopolskim i podlaskim.

- pełny obiad 7.975.756 posiłków, w tym 4,04% na wsi,

Największą liczbę posiłków w formie pełnego obiadu pozostałym osobom otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej wydano w województwach: świętokrzyskim, zachodniopomorskim i dolnośląskim, zaś na wsi w województwach: dolnośląskim, mazowieckim i zachodniopomorskim. Najmniejszą liczbę posiłków w formie pełnego obiadu wydano w województwach: lubuskim, opolskim i podkarpackim, zaś na wsi w województwach: podkarpackim, pomorskim i świętokrzyskim.

- jedno danie gorące 5.440.342 posiłków, w tym 8,05% na wsi,

Największą liczbę posiłków w formie jednego dania gorącego wydano osobom otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej w województwach: śląskim, dolnośląskim i małopolskim, zaś na wsi w województwach: kujawsko-pomorskim, dolnośląskim i pomorskim. Najmniejszą liczbę posiłków w formie jednego dania gorącego wydano osobom otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej w województwach: warmińsko-mazurskim, świętokrzyskim i opolskim, zaś na wsi w województwach: małopolskim, opolskim i podlaskim.

- mleko, bułka/ kanapka 191.024 posiłków, w tym 39% na wsi.

Największą liczbę posiłków w formie mleka, bułki/kanapki pozostałym osobom otrzymującym pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej wydano w województwach: kujawsko-pomorskim, wielkopolskim i śląskim, zaś na wsi w województwach: kujawsko-pomorskim, łódzkim i wielkopolskim. Najmniejszą liczbę posiłków w formie mleka, bułki/ kanapki wydano w województwach: łódzkim, mazowieckim i dolnośląskim, zaś na wsi w województwach: lubelskim, lubuskim, podlaskim i pomorskim.

Ogółem koszty wydanych posiłków w okresie styczeń-grudzień 2008 r. wyniosły 395.707.344 zł, w tym na wsi 190.018.358 zł. Najwyższe koszty posiłków wystąpiły w województwach mazowieckim, śląskim i wielkopolskim, w tym na wsi w województwach: mazowieckim, podkarpackim i małopolskim.

Koszty posiłków wydanych uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej w roku 2008 wynosiły ogółem 292.318.791 zł, co stanowi 74% ogólnych kosztów posiłków.

2. Zasiłek celowy na zakup posiłku lub żywności

Ogółem tą formą pomocy objęto 1.250.528 osób w rodzinach, którym udzielono 562.188 świadczeń na łączną kwotę 327.243.922 zł.

Udział osób pochodzących z terenów wiejskich, które skorzystały z pomocy w formie zasiłków celowych wyniósł 45%, tj. 561.023 osobom przyznano 224.775 świadczeń na kwotę 113.313.325 zł.

Największą liczbę osób objętych pomocą w formie zasiłku celowego odnotowano w woj. kujawsko – pomorskim, śląskim i łódzkim.

Pomoc w tej formie kierowana był głównie do osób dorosłych (784.389 osoby), które otrzymywały wsparcie na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Natomiast najmniejszą liczbę odnotowano w woj. lubelskim, podlaskim i opolskim.

3. Świadczenia rzeczowe (produkty żywnościowe do przygotowania posiłku)

Z pomocy w tej formie skorzystało 134.637 osób w rodzinach, w tym 49% osób stanowiły osoby z terenów wiejskich. Łączny koszt świadczeń rzeczowych wyniósł 14.020.740 zł, w tym na wsi 5.607.281 zł, co stanowi 40% łącznych wydatków na świadczenia rzeczowe.

Największą liczbę osób korzystających ze świadczenia rzeczowego stanowiły osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej – 72.996 osób, w tym na wsi 33.620 osób. Pozostałą grupę osób stanowili uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej –

45.930 osób, w tym na wsi 25.040 osób i dzieci do 7 roku życia – 16.901 osób, w tym na wsi 7.605 osób.

Największą kwotę świadczeń w zł przyznano w województwach: podkarpackim – 2.044.289 zł, pomorskim – 1.647.195 zł i dolnośląskim - 1.510.993 zł. Najniższą kwotę świadczeń przyznano w województwach: kujawsko-pomorskim – 406.575 zł, podlaskim – 297.166 zł i opolskie – 179.208 zł.

DOWÓZ POSILKÓW

Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” przewiduje również możliwość dotarcia z pomocą do obszarów charakteryzujących się mniejszą lub całkowitym brakiem dostępności do stołówek i punktów przygotowywania i wydawania posiłków. W okresie styczeń – grudzień, z ogólnej liczby osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku, do 53.349 osób zorganizowano dowóz posiłków. Większość, bo 86% osób, korzystających z tej formy pomocy, stanowiły osoby z obszarów wiejskich.

Jednocześnie w omawianym okresie dowieziono do 2.222 osób produkty żywnościowe do przygotowania posiłków, w tym na wsi do 1.724 osób. Jak z tego wynika ta forma pomocy, przewidziana w ustawie o ustanowieniu programu wieloletniego, dominowała na terenach wiejskich.

Środki wydatkowane na realizację dowozu wyniosły 6.195.979 zł, z tego 43%, tj. 2.640.038 zł na wsi.

BAZA ŻYWIENIOWA

W okresie styczeń - grudzień program realizowany był w 22.061 punktach żywieniowych, w tym na wsi w 11.079, co stanowi 50% ogólnej liczby punktów żywieniowych.

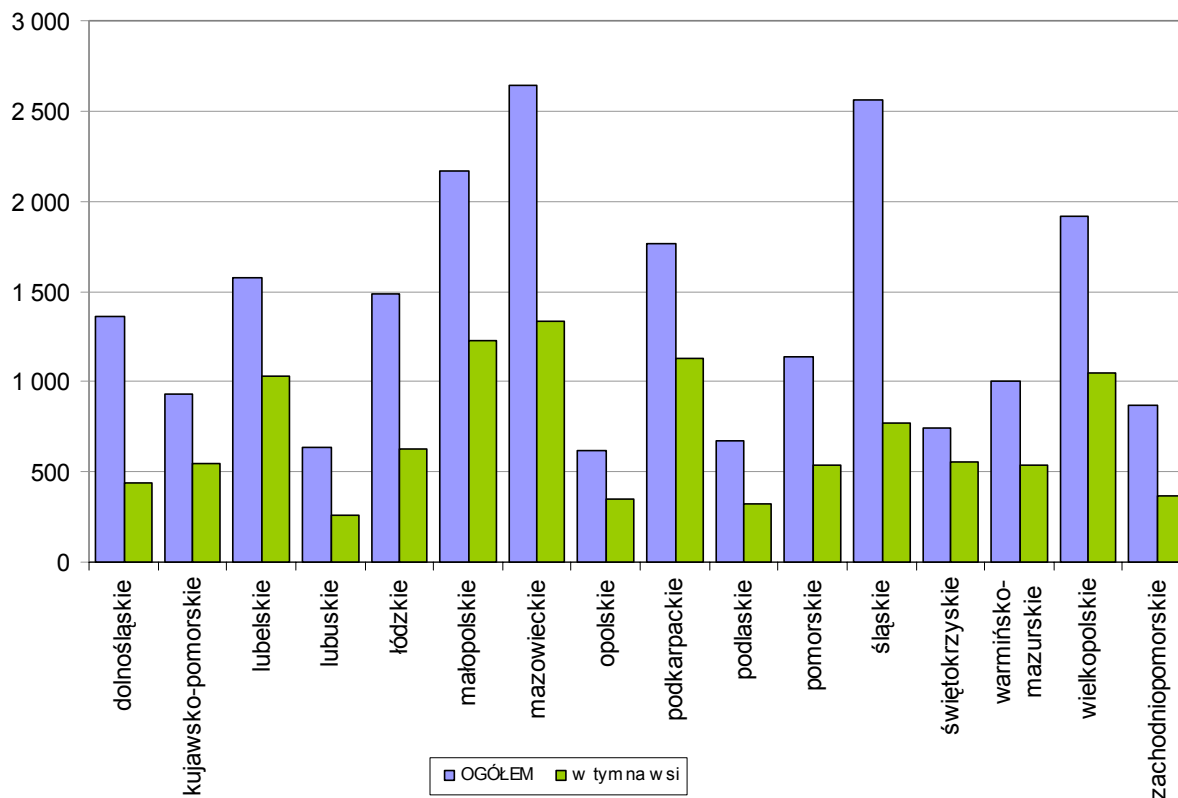
Pomoc udzielana była w:

- 14.413 stołówkach, w tym na wsi w 5.262 stołówkach,
- 7.648 pomieszczeniach do przygotowywania i wydawania posiłków, w tym na wsi w 5.817 pomieszczeniach do przygotowywania i wydawania posiłków.

W 2008 roku uruchomiono 139 stołówki, w tym 90 na wsi oraz 79 pomieszczeń do przygotowywania lub wydawania posiłków, w tym 48 na wsi. Liczbę uruchomionych punktów żywieniowych w poszczególnych województwach przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Liczba punktów żywieniowych w 2008 r.

Dożywianie prowadzone było w:

- 16.477 szkołach, z czego 59% stanowiły szkoły wiejskie;
- 5.362 przedszkolach, z czego 33% stanowiły przedszkola z obszarów wiejskich;
- 240 żłobkach.

Tablica 3. Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”- I, II, III i IV kwartał 2008 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE		DOŻYWIANIE (posilek)	ZASIŁEK CELOWY	ŚWIADCZENIE RZECZOWE	INNE (dowóz)
I KWARTAŁ	Kwota ogółem	99 024 968	55 992 483	1 865 277	950 321
	Dzieci do lat 7 (liczba osób)	77 640	69 275	2 895	2 691
	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej (liczba osób)	634 691	111 550	6 419	24 187

	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej (liczba osób)	56 264	333 404	15 439	2 707
II KWARTAŁ	Kwota ogółem	222 441 181	121 713 896	3 836 209	2 466 786
	Dzieci do lat 7 (liczba osób)	80 815	96 710	3 927	3 568
	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej (liczba osób)	647 869	156 151	8 529	32 646
	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej (liczba osób)	62 912	449 310	24 651	3 525
III KWARTAŁ	Kwota ogółem	260 494 984	195 196 575	5 536 763	3 811 627
	Dzieci do lat 7 (liczba osób)	105 154	125 838	4 976	4 720
	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej (liczba osób)	693 526	231 457	11 046	36 122
	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej (liczba osób)	69 971	564 881	29 256	3 907
IV KWARTAŁ	Kwota ogółem	395 707 344	327 243 922	14 020 740	6 195 979
	Dzieci do lat 7 (liczba osób)	123 965	171 966	16 901	5 949
	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej (liczba osób)	741 406	315 514	45 930	43 322
	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej (liczba osób)	79 297	784 389	72 996	4 452

SZACUNKI dotyczące OSÓB NIEOBJĘTYCH POMOCĄ

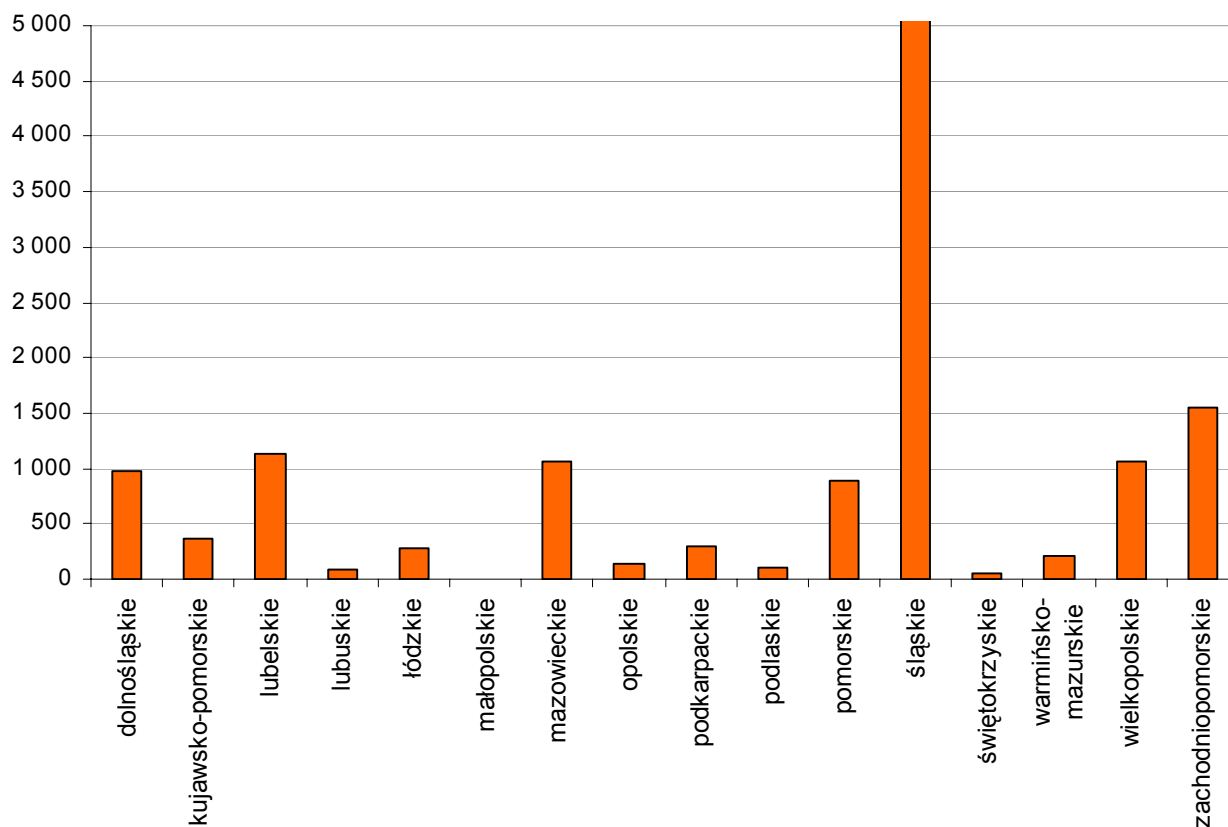
Poza systemem pomocy w zakresie dożywiania w czwartym kwartale pozostawało 14.127 osób spełniających warunki określone w ustawie do otrzymania pomocy, w tym na wsi 4.698 osób. Liczba ta zmniejszyła się o 1.532 osoby w stosunku do III kwartału.

Wśród ogółu osób nieobjętych pomocą największą grupę stanowiły osoby nieobjęte ze względu na niechęć do korzystania z tej formy pomocy oraz z innych powodów – łącznie 13.748 osób tj. 97% osób nieobjętych pomocą. Na terenach wiejskich grupa ta wynosiła 4387 osób tj. 93% osób nieobjętych pomocą na wsi.

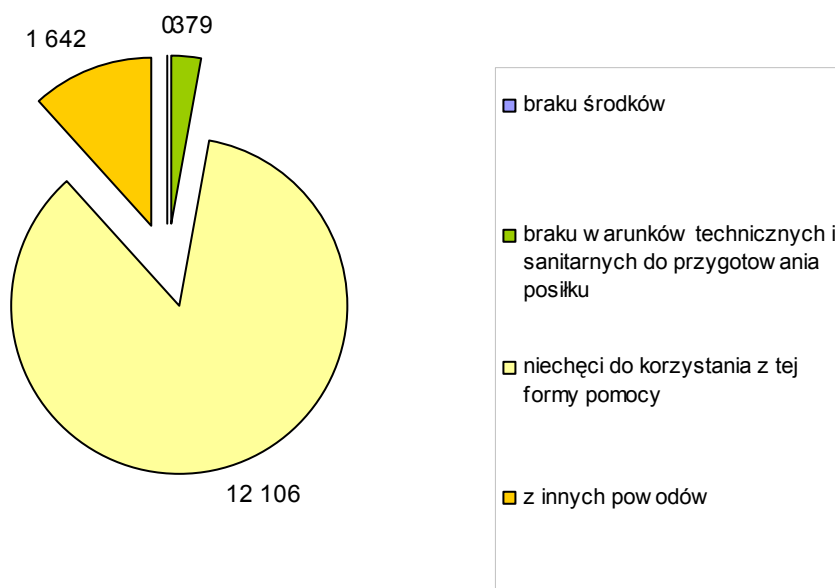
Ze względu na brak warunków technicznych i sanitarnych do przygotowywania posiłku ogółem nieobjętych pomocą było 379 osób tj. 2,7% ogólnej liczby osób nie objętych pomocą. Jednocześnie w ośmiu województwach: dolnośląskim, lubuskim, małopolskim, opolskim, podlaskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim nie zostały wykazane osoby wymagające dożywiania, nieobjęte Programem ze względu na brak warunków technicznych i sanitarnych do przygotowywania posiłku.

Osobną przyczyną nieobjęcia osób pomocą w ramach Programu jest brak środków. Z tej przyczyny poza systemem pomocy **nie było osób nie objętych** pomocą w ramach Programu. Sytuacja taka miała miejsce po raz pierwszy od czasu realizacji zadania wspierania gmin w dożywianiu.

Wykres 5. Szacunkowa liczba dzieci i osób wymagających dożywiania, nie objętych programem w poszczególnych województwach.

Wykres 6. Szacunkowa liczba dzieci i osób wymagających dożywiania, nie objętych programem, z powodu:

PODSUMOWANIE

Priorytetowym działaniem w realizacji Programu stało się podjęcie działań w celu objęcia pomocą w formie posiłku osób nieobjętych dożywianiem z różnych powodów, w szczególności z powodu braku warunków technicznych, braku wyrażenia zgody przez rodzica lub opiekuna prawnego dziecka wymagającego pomocy na udzielenie pomocy w formie dożywiania lub z powodu uniemożliwienia przez rodzica lub opiekuna prawnego dziecka przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Kolejnym zadaniem było zwiększenie o 50 mln zł. środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację programu w roku 2009 r. oraz kolejne zwiększenie części środków budżetu państwa, której dysponentami są wojewodowie w roku 2009.

Przyjęte kierunki zostały ujęte w uchwale Nr 125 Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 2008r. *w sprawie harmonogramu zadań wykonywanych w roku 2009 w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz kierunków realizacji Programu w tym roku.* (M.P. Nr 48, poz. 430)

Nowelizacja rozporządzenia z dnia 7 lutego 2006r. w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” pozwala wojewodom do końca realizacji wieloletniego programu czyli do dnia 31 grudnia 2009 r. na przeznaczenie do 20% przyznanych dla województwa środków na tworzenie nowych lub doposażenie istniejących punktów przygotowywania i wydawania posiłków oraz na dowóz posiłków (łącznie). Przedłuży to możliwość racjonalnego wykorzystanie tych środków w zależności od potrzeb istniejących w danym województwie do końca 2009r.

W roku 2008, zgodnie z uchwałą nr 126 Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie harmonogramu zadań wykonywanych w roku 2008 w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, o 50 mln zł w stosunku do roku 2007 zwiększono środki w części budżetu państwa, której dysponentami byli wojewodowie.

W skład przygotowanego sprawozdania ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego z realizacji programu za poprzedni rok budżetowy wchodzi również część przygotowana przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Z niniejszego sprawozdania wynika, że liczba dzieci i młodzieży korzystających z Programu w roku 2008 wynosiła 909.681. Programem objęte były szkoły i placówki oświatowe: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. W najmniejszym stopniu objęcie Programem występuje wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W szkołach tych istnieje znacznie mniejsza baza stołwkowa oraz występuje mniejsze zainteresowanie uczniów tych szkół żywnością oferowaną przez stołówki.

Jak wynika z danych ujętych w sprawozdaniu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego **na podkreślenie zasługuje fakt, iż w roku 2008 nie było osób**, które spełniały określone ustawą podwyższone kryterium dochodowe uprawniające do bezpłatnych posiłków, a nie były objęte Programem z powodu braku środków finansowych. Sytuacja taka miała miejsce po raz pierwszy od czasu realizacji zadania wspierania gmin w zakresie dożywiania dzieci, uczniów i osób dorosłych, które są pozbawione pomocy w formie posiłku.

Jednocześnie w 2008 efektem działań w zakresie objęcia niedożywionych dzieci i uczniów Programem była nowelizacja ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259 z późn.zm.) ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. (Dz. U. Nr 225, poz. 1487). Znowelizowane przepisy tej ustawy umożliwiają dożywianie w szkołach faktycznie głodnych dzieci i uczniów, którzy z różnych powodów, najczęściej od nich niezależnych, nie mają szansy na spożycie żadnego posiłku w szkole, w której przebywają znaczną część dnia. Zgodnie z przepisami ustawy pomoc ta będzie udzielana

w uzasadnionych sytuacjach, bez konieczności przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydawania decyzji administracyjnych. Przyjęto, że maksymalna liczba dożywianych dzieci dodatkowo w szkole nie może przekroczyć 10% liczby dzieci żywionych w szkole w ramach Programu w oparciu o wydane decyzje administracyjne. Nowelizacja ustawy weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009r.

W roku 2008 zostało przygotowane *Sprawozdanie z realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za okres styczeń – grudzień 2007r.* Sprawozdanie to pismem Ministra Pracy i Polityki Społecznej Pani Jolanty Fedak z dnia 24 czerwca 2008 r. znak DPS.VI.070/3/2772/KK/08 zostało przekazane Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Panu Bronisławowi Komorowskiemu.

Załączniki:

- Nr 1. Wykorzystanie środków budżetu państwa na realizację Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w okresie I-XII 2008 r.
- Nr 2. Sprawozdanie Ministra Edukacji Narodowej z monitoringu Rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za 2008 r.

Załącznik Nr 1

Program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" styczeń - grudzień 2008

Wykorzystanie środków budżetu państwa na realizację Programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" w okresie I - XII 2008

	WYSZCZEGÓLNIENIE	Przyznane środki na Program w budżetach województw	I transza	II transza	III transza	IV transza	Przyznane środki RAZEM	Wykorzystanie środków w okresie I-XII 2008
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	dolnośląskie	17 069 000	5 230 000	5 230 000	1 715 000		29 244 000	28 153 109
2	kujawsko-pomorskie	20 541 000	7 725 000	7 725 000	4 070 446	622 765	40 684 211	39 558 923
3	lubelskie	16 144 000	6 849 000	6 849 000			29 842 000	29 160 292
4	lubuskie	11 138 000	4 516 000	4 516 000	254 749		20 424 749	22 251 633
5	łódzkie	16 886 000	6 511 000	7 861 000	3 791 926	1 796 093	36 846 019	36 467 094
6	małopolskie	17 025 000	7 144 000	7 144 000	4 875 882		36 188 882	39 666 149
7	mazowieckie	20 324 000	7 672 000	7 672 000	3 836 000		39 504 000	41 876 341
8	opolskie	9 401 000	3 667 000	968 000			14 036 000	13 109 707
9	podkarpackie	15 392 000	7 844 000	7 844 000	5 500 913		36 580 913	41 542 397
10	podlaskie	10 454 000	4 718 000	4 718 000	2 359 000		22 249 000	22 303 195
11	pomorskie	13 021 000	6 126 000	6 126 000	3 196 231		28 469 231	28 872 813
12	śląskie	19 384 000	7 523 000	7 523 000	4 610 179		39 040 179	39 131 290
13	świętokrzyskie	13 620 000	5 991 000	5 991 000	3 932 240	2 805 119	32 339 359	37 373 249
14	warmińsko- mazurskie	15 114 000	6 194 000	7 543 000	4 664 918		33 515 918	37 916 328
15	wielkopolskie	17 152 000	5 928 000	5 928 000	4 011 516	3 119 558	36 139 074	35 318 906
16	zachodniopomorskie	17 335 000	6 362 000	6 362 000	3 181 000		33 240 000	34 956 112
POLSKA		250 000 000	100 000 000	100 000 000	50 000 000	8 343 535	508 343 535	527 657 538

Sprawozdanie Ministra Edukacji Narodowej z monitoringu programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za 2008 rok

Rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” przyjęty został ustawą z dnia 29 grudnia 2005r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259). Ustawa ta weszła w życie z dniem 31 grudnia 2005 r. i obowiązywać będzie do dnia 31 grudnia 2009 r. Sposób realizacji wymienionego programu wieloletniego, a także sposób planowania i dokonywania podziału środków budżetu państwa przyznanych na realizację programu oraz zakres i formy monitorowania realizacji programu określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 25, poz. 186, z późn.zm.).

Celem Programu jest wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewniania posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Ponadto program zakłada długofalowe działanie w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczanie zjawiska niedożywienia, upowszechnianie zdrowego stylu żywienia, poprawę poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach oraz rozwój w gminach bazy żywieniowej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

Dzieci i młodzież realizujące obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, którym przyznano pomoc w formie posiłku, spożywają posiłek w szkole, jeżeli szkoła posiada warunki pozwalające na przygotowywanie lub wydawanie posiłków. W przypadku gdy szkoła nie posiada warunków do przygotowywania lub wydawania posiłków, kierownik ośrodka pomocy społecznej, we współpracy z dyrektorem szkoły, zapewnia spożywanie posiłków poza szkołą.

Do zadań Ministerstwa Edukacji Narodowej związanych z realizacją programu należy:

- upowszechnianie informacji o programie w szkołach i placówkach oświatowych,
- monitorowanie przebiegu programu w tych placówkach.

W realizację programu włączeni są Kuratorzy Oświaty.

Monitorowanie programu w szkołach i placówkach oświatowych rozpoczęto w styczniu 2006r. Monitoring przeprowadzany jest co pół roku przez Departament Zwiększania Szans Edukacyjnych. Do zbierania danych opracowano trzy tabele dotyczące różnych aspektów realizacji programu:

Tabela 1. Struktura placówek uczestniczących w programie – pozwalająca na ocenę liczby i rodzaju szkół i placówek oświatowych biorących udział w programie,

Tabela 2. Liczba dzieci i młodzieży objętych programem z podziałem na typy szkół oraz formy wydawanych posiłków (całodzienne wyżywienie, pełny obiad, jedno gorące danie, mleko, bułka/kanapka i inne),

Tabela nr 3. Organizacja dożywiania w szkołach i placówkach oświatowych – ocena liczby i rodzaju placówek, w których:

- a) zorganizowano dowóz posiłku,
- b) z powodu braku możliwości dożywiania, organizowany jest dowóz dzieci na posiłek,
- c) planuje się utworzenie punktów żywienia lub dożywiania w 2009 r.,
- d) doposażono punkty żywienia,
- e) utworzono nowy punkt dożywiania, gdzie przyrządza się i wydaje posiłki,
- f) utworzono nowy punkt dożywiania, gdzie wydaje się posiłki.

W 2008 r. tabele te zostały przekazane Kuratorom Oświaty w formie arkusza kalkulacyjnego (w formacie Microsoft Office Excel 97), automatycznie dokonującego analizy wpisywanych danych (sumowanie, wyliczanie procentów, itp.).

Niniejsze opracowanie stanowi analizę danych dotyczących realizacji Programu w 2008 r. Integralną częścią sprawozdania są załączone tabele. Dane te zostały przekazane przez Kuratorów Oświaty na podstawie informacji z jednostek samorządu terytorialnego, placówek oświatowych i wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich.

W 2008 roku w programie „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” wzięło udział 25 622 szkół i placówek oświatowych, co stanowi 70,5% ogólnej liczby szkół i placówek

oświatowych w skali kraju, w tym 5601 przedszkoli (co stanowi 72,87% ogółu tych placówek), 12451 szkół podstawowych (84,82%), 5816 gimnazjów (80,95%) oraz 1754 szkół ponadgimnazjalnych (25,83% ogółu szkół tego typu w skali kraju). Z powyższego zestawienia wynika, że z tej formy pomocy, podobnie jak w poprzednich latach, najchętniej korzystają szkoły podstawowe i gimnazja – **Tabela 1., Wykres 1.** Na podkreślenie zasługuje fakt, że w znaczącym zakresie pomoc ta jest wprowadzana na wsi – w programie uczestniczy 14299 szkół wiejskich, w tym 8736 wiejskich szkół podstawowych (87,13%).

Do województw, w których największy procent szkół i placówek jest objętych programem (w skali danego województwa) należą: podkarpackie (88,56%), podlaskie (85,79%) i warmińsko-mazurskie (84,75%). Z kolei najmniej licznie reprezentowane są szkoły i placówki oświatowe woj. kujawsko-pomorskiego (51,44%).

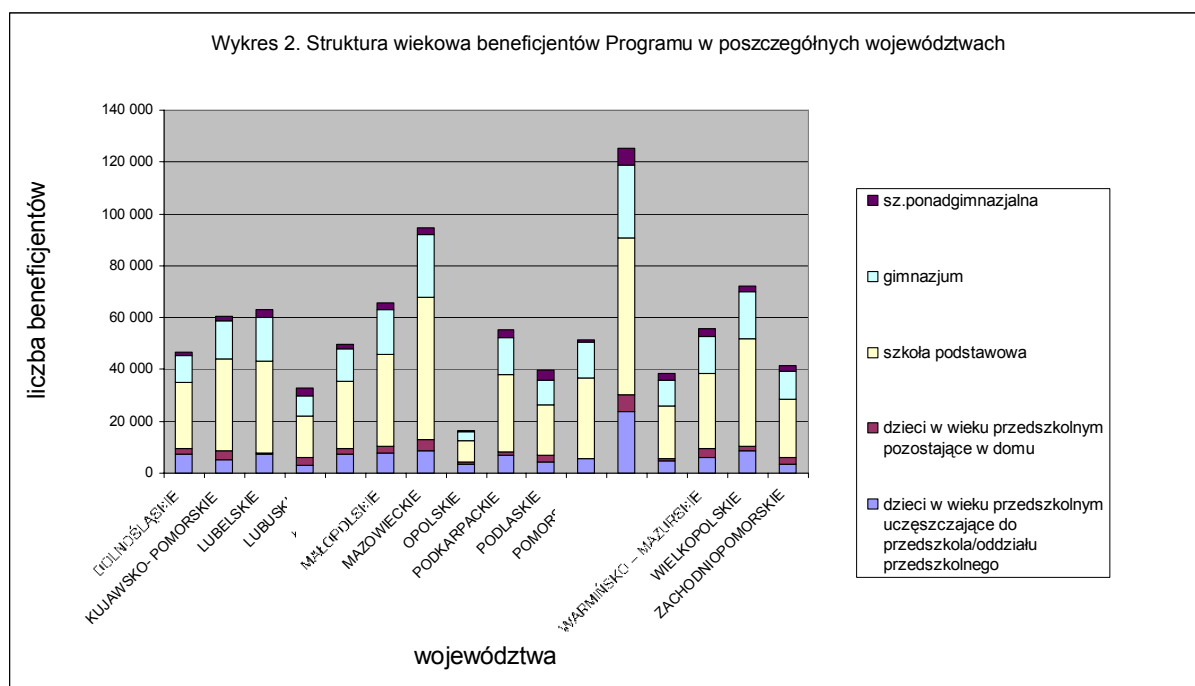
Jeśli zaś chodzi o liczbę poszczególnych typów szkół i placówek w skali poszczególnych województw, najwięcej przedszkoli bierze udział w programie w województwie śląskim (976), szkół podstawowych i gimnazjów w woj. wielkopolskim (odpowiednio 1590 i 683), a szkół ponadgimnazjalnych – w województwie łódzkim (235). Najmniejszą grupę stanowią przedszkola woj. zachodniopomorskiego (144) oraz szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne woj. opolskiego (odpowiednio 307, 116 i 26) – **Tabela 1a.**

Z Programu korzystało 909 681 dzieci i młodzieży, co stanowi 14,45% wszystkich uczniów w skali kraju: 113 179 dzieci w przedszkolu (13,60% dzieci w Polsce uczęszczających do przedszkoli w skali kraju), 38 620 dzieci w wieku przedszkolnym pozostających w domu

(9,38%), 491 402 uczniów szkół podstawowych (21,67% uczniów w tej grupie wiekowej), 225 228 uczniów gimnazjów (16,60%) i 41 252 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (2,89%). Zatem w najmniejszym stopniu programem objęci są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Udział uczniów w programie w poszczególnych typach szkół jest zatem bardzo podobny jak w roku 2007. Warto zwrócić uwagę, że w szkołach ponadgimnazjalnych jest znacznie mniejsza baza stołwkowa oraz występuje mniejsze zainteresowanie uczniów tych szkół żywieniem oferowanym przez stołówki. W przypadku tych osób, skuteczniej realizowana jest ta część programu, która adresowana jest do całych rodzin.

Najwięcej beneficjentów odnotowano w województwie śląskim (125 331) i mazowieckim (94 630), najmniej zaś w województwie opolskim (16 562) –

Tabela 3, Wykres 2.

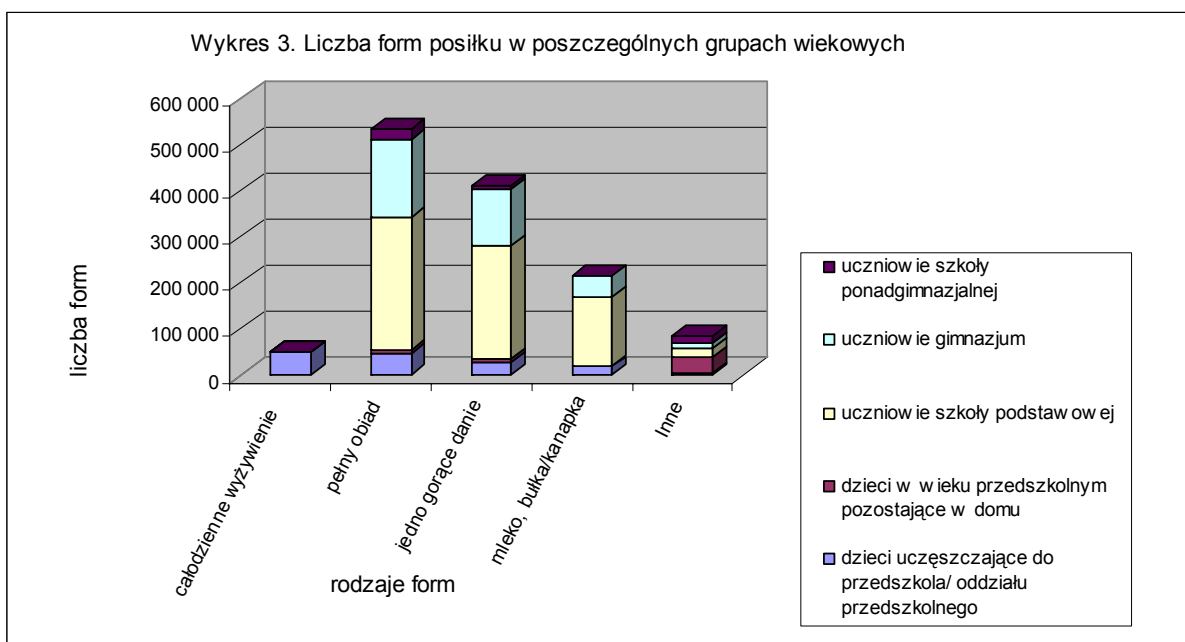

Z kolei największy procent dzieci korzysta z programu w województwie warmińsko-mazurskim (23,13% dzieci w województwie), lubuskim (18,36%) oraz podlaskim (17,08%), najmniejszy zaś w województwie małopolskim (10,83%) oraz dolnośląskim (10,93%) – **Tabela 3a**. Wśród dzieci uczęszczających do przedszkola lub oddziału przedszkolnego największy procent dzieci jest objętych programem w woj. świętokrzyskim (26,58%), natomiast wśród dzieci w wieku przedszkolnym pozostających w domu, uczniów szkół podstawowych, gimnazjum oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych – w woj. warmińsko-mazurskim (odpowiednio 23,38%, 31,06% i 25,40% oraz 7,28%).

Najbardziej rozpowszechnioną formą posiłku jest pełny obiad. Korzysta z niego 535 168 dzieci, w tym 46 530 dzieci uczęszczających do przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych w szkołach, 285 744 uczniów w szkołach podstawowych, 169 824 uczniów w gimnazjach i 24 482 uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych. Warto zauważyć, że w porównaniu z rokiem 2007, nastąpił wzrost w liczbie beneficjentów tej formy pomocy o ponad 150 000. –

Tabela 2.

Z całodziennego wyżywienia w przedszkolu lub w oddziale przedszkolnym korzysta 50 344 dzieci, najwięcej w woj. śląskim (18 707). Z kolei najwyższa liczba dzieci, korzystająca z obiadu w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach występuje w woj. podkarpackim (odpowiednio 19 289, 76 663 i 64 932), a w szkołach ponadgimnazjalnych w woj. śląskim (3 892). Najmniej liczny udział w tej formie żywienia mają przedszkola woj. lubuskiego (295) oraz szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne woj. opolskiego (odpowiednio 5 188, 2 091 i 187) oraz woj. podlaskiego (14) – **Tabela 2a i 2b.** Trzeba przy tym zaznaczyć, że dzięki zaangażowaniu jednostek samorządu terytorialnego w realizację programu, z tej formy pomocy korzysta 8 588 dzieci w wieku przedszkolnym pozostających w domach (najwięcej w woj. podkarpackim – 3 307).

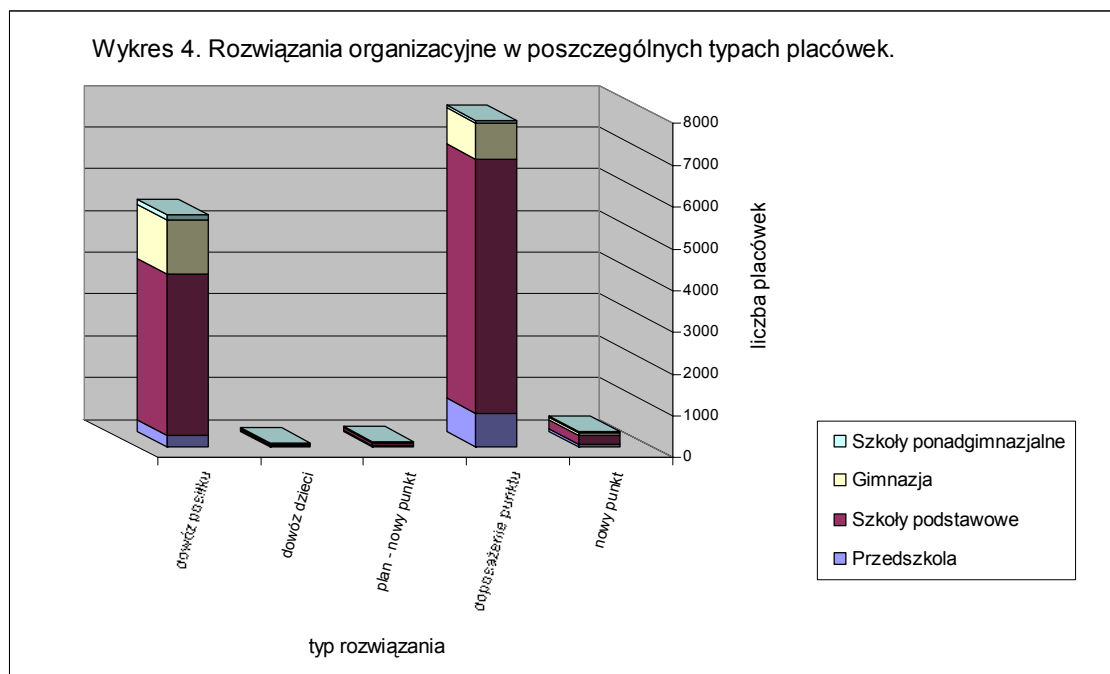
Z gorących posiłków jednodaniowych korzysta łącznie 409 924 dzieci. Ta forma pomocy najczęściej jest stosowana w szkołach podstawowych (korzysta z niej 245 856 dzieci) i gimnazjach (122 150). Spotykana jest najczęściej w przedszkolach, szkołach podstawowych,

i gimnazjach woj. podkarpackiego (odpowiednio 6 378, 71 308 i 34 397) oraz w szkołach ponadgimnazjalnych woj. śląskiego (2 760).

Posiłek w postaci bułki, kanapki lub mleka jest ofertą skierowaną do 216 159 uczniów. Podobnie, jak to miało miejsce wcześniej, najliczniejsza grupa korzystających z tej formy pomocy to uczniowie szkół podstawowych (152 897). Sytuacja taka, wynika z najliczniejszego udziału szkół tego typu w programie – **Tabela 2., Wykres 3.**

Warto zwrócić uwagę, że przy 909 681 osobach objętych programem, udzielono pomocy w 1 295 001 formach, co oznacza, że niektóre dzieci objęte były kilkoma formami. Całodzienne wyżywienie, pełny obiad lub jedno gorące dane zapewniono 995 436 osobom, inne formy pomocy (np. mleko, kanapkę) 299 565 osobom – z powyższego zestawienia wynika zatem, że inne formy stanowią zazwyczaj jedynie uzupełnienie dań ciepłych.

Wśród rozwiązań organizacyjnych podjętych w poszczególnych szkołach i placówkach oświatowych w celu ułatwienia korzystania z posiłków, zdecydowanie przeważają: dowóz posiłku do placówki oraz doposażenie istniejącego punktu żywienia – **Wykres 4.**

Dowóz posiłku do jednostek systemu oświaty zorganizowano w 5542 jednostkach: 260 przedszkolach (184 na wsi), 3860 szkołach podstawowych (3140 na wsi), 1305 gimnazjach (974 na wsi) oraz 117 szkołach ponadgimnazjalnych (25 na wsi). Ta forma

realizacji programu najczęściej jest stosowana w przypadku przedszkoli w woj. kujawsko-pomorskim (51), w przypadku szkół podstawowych i gimnazjów – w woj. mazowieckim (odpowiednio 969 i 284) oraz szkół ponadgimnazjalnych woj. śląskiego (20).

Z kolei dowożenie dzieci na posiłek występuje w 91 jednostkach: 12 przedszkolach (3 na wsi), 35 szkołach podstawowych (19 na wsi), 29 gimnazjach (7 na wsi) oraz 15 szkołach ponadgimnazjalnych (0 na wsi). Ta forma realizacji programu najczęściej jest stosowana w przypadku przedszkoli woj. kujawsko-pomorskiego (8), szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych w woj. dolnośląskim (odpowiednio 8, 16 i 13).

Doposażono 7804 punktów żywienia (w tym 2991 na wsi), z czego w 802 przedszkolach (w tym 327 na wsi), 6057 szkołach podstawowych (2048 na wsi), 883 gimnazjach (w tym 598 na wsi) oraz w 62 szkołach ponadgimnazjalnych (w tym 18 na wsi). Największy udział w tym zakresie mają przedszkola woj. śląskiego (137), szkoły podstawowe woj. wielkopolskiego (3492), gimnazja woj. podkarpackiego (123) oraz szkoły ponadgimnazjalne woj. małopolskiego (10).

Program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” co roku umożliwia tworzenie nowej infrastruktury żywieniowej. Pozwala to na ułatwienie uczniom dostępu do posiłków. Nowe punkty żywienia utworzono w 350 szkołach, w tym: nowy punkt żywienia, gdzie przyrządza się i wydaje posiłki uruchomiono w 157 szkołach: 41 przedszkolach (z czego 19 na wsi), w 65 szkołach podstawowych (z tego 59 na wsi), w 33 gimnazjach (26 na wsi) oraz w 18 w szkołach ponadgimnazjalnych (6 na wsi). Największe osiągnięcia w tym zakresie zanotowano w przypadku przedszkoli i szkół podstawowych w woj. śląskim (odpowiednio 16 i 9), gimnazjów woj. lubelskiego i podkarpackiego (5 w każdym z tych województw) oraz szkół ponadgimnazjalnych w woj. dolnośląskim (11). Nowy punkt żywienia, gdzie tylko wydaje się posiłki uruchomiono w 193 szkołach: 16 przedszkolach (z czego 13 na wsi), 131 w szkołach podstawowych (z tego 120 na wsi), 39 w gimnazjach (30 na wsi) oraz 7 w szkołach ponadgimnazjalnych (1 na wsi). Największe osiągnięcia w tym zakresie zanotowano, w przypadku szkół podstawowych w woj. podkarpackim (31) oraz gimnazjów w woj. mazowieckim (12).

W przyszłości planuje się utworzenie nowego punktu żywienia w 102 jednostkach systemu oświaty: 19 przedszkolach (z tego na wsi 11), 64 szkołach podstawowych (55 na wsi),

17 gimnazjach (12 na wsi) i w 2 szkołach ponadgimnazjalnych (2 na wsi). Tu najliczniejszą grupę stanowią przedszkola woj. śląskiego (8) oraz szkoły podstawowe woj. wielkopolskiego (11). – **Tabele 4a – 4e.**

Podsumowując, w różnych formach realizacji programu, największy udział mają szkoły podstawowe i gimnazja. Program zatem skutecznie trafia do najbardziej potrzebujących dzieci, w ich bardzo istotnym okresie rozwojowym. Dotyczy to w szczególności różnych form posiłków oferowanym uczniom. Stosunkowo niewielki jest jednak nadal udział rozwiązań organizacyjnych podjętych w ramach Programu. Może to wynikać z konieczności poniesienia wyższych kosztów w tym zakresie.

Przeprowadzona w zeszłym roku kontrola NIK wykorzystania środków publicznych na realizację programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2006-2007 wykazała m.in. niezgodność danych z realizacji tego programu przekazanych przez Kuratora Oświaty do Ministerstwa Edukacji Narodowej z danymi przekazanymi przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W wyniku spotkania przedstawicieli Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej zajmujących się opracowywaniem sprawozdań z wymienionego wyżej programu zrezygnowano ze zmiany formularzy wykorzystywanych przez obydwa resorty do zbierania danych. Zauważono, że na obecnym etapie realizacji programu (program jest już realizowany przez 3 lata i będzie kontynuowany jeszcze tylko przez 1 rok), zmiany zakresu zbieranych danych uniemożliwiłoby ich porównywanie w całym okresie realizacji programu. Podkreślono również fakt, że zmiany organizacyjne w systemach informatycznych obsługujących zbierane dane, pociągnęłyby za sobą dodatkowe koszty, nie zagwarantowane na realizację programu.

Realizacja programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” kończy się 31 grudnia 2009 r. Ustalono, że w przypadku stworzenia nowego programu odpowiadającego na podobne potrzeby beneficjentów w kolejnych latach, zasadne będzie opracowanie jednocześnie nowych rozwiązań sprawozdawczych. W ramach tych rozwiązań planowane jest stworzenie jednego wzoru sprawozdania obejmującego dane istotne dla obydwu resortów, wraz z definicją pojęć w nim występujących i jednoznacznym określeniem rodzaju i zakresu zbieranych danych.

Jednocześnie podkreślono, że w celu uniknięcia rozbieżności w opracowywanych materiałach, niezbędne jest zainicjowanie współpracy Kuratorów Oświaty z wojewodami. W związku z tym, Ministerstwo Edukacji Narodowej zwróciło się do Kuratoriów Oświaty z prośbą o usprawnienie współpracy z wojewodami w zakresie zbierania danych dotyczących szkół i placówek oświatowych oraz sprawdzenie wiarygodności źródeł tych danych, w celu uzyskania porównywalnych informacji.

Kuratorzy Oświaty ocenili, iż ze względu na konieczność wcześniejszego opracowania danych dla Ministerstwa Edukacji Narodowych, niż w przypadku danych dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zweryfikowanie ich i ewentualne skorygowanie, napotyka na pewne trudności. Kuratorzy Oświaty dostrzegli także problem w nierzetelnym sporządzaniu informacji na szczeblu jednostki samorządu terytorialnego – brak osób w pełni odpowiedzialnych za monitorowanie programu oraz brak dobrej współpracy jednostek samorządu terytorialnego z gminnymi / miejskimi ośrodkami pomocy społecznej. Niektóre jednostki samorządu terytorialnego, mimo licznych monitów, w ogóle nie przekazały danych dotyczących realizacji programu, w wyznaczonym terminie. Kuratorzy Oświaty podkreślili jednak podjęcie współpracy w tym zakresie zarówno z wojewodami, jak i przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego. Współpraca ta dotyczy nie tylko sprawozdawczości, ale również promocji i informacji z zakresu sposobu realizacji programu.

Tabela 1. Zestawienie jednostek systemu oświaty biorących udział w Programie w 2008 roku.

Rodzaj jednostki systemu oświaty	Liczba przedszkoli, oddziałów przedszkolnych i szkół w Polsce								
	Ogółem	W tym na wsi	W tym w mieście	Biorących udział w programie*	%	W tym na wsi	%	W tym w mieście	%
przedszkola	7 686	2 704	4 982	5 601	72,87%	2 044	75,59%	3 557	71,40%
szkoły podstawowe	14 680	10 026	4 654	12 451	84,82%	8 736	87,13%	3 715	79,82%
<i>w tym z oddziałami przedszkolnymi</i>	8 986	7141	1 845	8 022	89,27%	6 604	92,48%	1 418	76,86%
gimnazja	7 185	3 855	3 330	5 816	80,95%	3 259	84,54%	2 557	76,79%
szkoły ponadgimnazjalne	6 790	804	5 986	1 754	25,83%	260	32,34%	1 494	24,96%
Suma	36 341	17 389	18 952	25 622	70,50%	14 299	82,23%	11 323	59,75%

* Dane z Kuratoriów Oświaty

Tabela 1a. Zestawienie jednostek systemu oświaty biorących udział w Programie w 2008 roku w podziale na poszczególne województwa.

JEDNOSTKA	Przedszkola				Szkoły podstawowe				Szkoły podstawowe w tym z oddziałami przedszkolnymi				Gimnazja				Szkoły ponadgimnazjalne				Jednostki		Jednostki uczestniczące w programie		Procent jednostek uczestniczących w programie			
	Ogółem	W tym na wsi	Uczestniczące w programie	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Uczestniczące w programie	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Uczestniczące w programie	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Uczestniczące w programie	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Uczestniczące w programie	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi		
Województwo																												
DOLNOŚLĄSKIE	470	103	364	86	746	407	714	391	501	320	444	308	386	132	337	129	241	19	150	11	1 843	661	1 565	617	84,92%	93,34%		
KUJAWSKO-POMORSKIE	310	79	185	58	703	416	589	401	408	352	402	337	398	150	292	142	774	13	58	6	2 185	658	1 124	607	51,44%	92,25%		
LUBELSKIE	431	132	294	111	1090	862	985	824	771	747	765	716	468	299	420	298	765	230	180	46	2 754	1 523	1 879	1 279	68,23%	83,98%		
LUBUSKIE	215	63	175	47	337	205	308	202	197	152	167	146	173	59	145	59	283	10	57	4	1 008	337	685	312	67,96%	92,58%		
ŁÓDZKIE	457	135	404	111	814	557	762	527	550	460	502	427	364	189	327	184	513	78	235	52	2 148	959	1 728	874	80,45%	91,14%		
MAŁOPOLSKIE	801	403	569	261	1494	1102	1275	991	972	814	744	688	733	455	623	436	756	117	96	21	3 784	2 077	2 563	1 709	67,73%	82,28%		
MAZOWIECKIE	880	238	580	194	1530	1104	1450	1067	1268	959	1134	919	748	404	658	398	425	52	120	27	3 583	1 798	2 808	1 686	78,37%	93,77%		
OPOLSKIE	328	210	265	138	362	239	307	197	117	102	95	92	135	62	116	58	118	7	26	4	943	518	714	397	75,72%	76,64%		
PODKARPACKIE	448	228	358	128	1072	885	953	724	806	726	734	577	566	422	547	343	248	27	209	12	2 334	1 562	2 067	1 207	88,56%	77,27%		
PODLASKIE	161	30	146	22	450	332	401	287	349	286	283	250	202	95	192	94	179	21	112	18	992	478	851	421	85,79%	88,08%		
POMORSKIE	442	126	205	91	678	436	614	394	510	354	476	339	405	188	316	179	519	40	86	11	2 044	790	1 221	675	59,74%	85,44%		
ŚLĄSKIE	1200	338	976	297	1235	504	1077	443	394	198	278	167	758	225	571	197	921	44	177	13	4 114	1 111	2 801	950	68,08%	85,51%		
ŚWIĘTOKRZYSKIE	224	122	213	108	651	466	551	453	415	367	396	355	240	125	185	122	309	5	37	5	1 424	718	986	688	69,24%	95,82%		
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	238	65	190	63	532	381	524	375	412	333	391	326	240	123	213	121	157	13	62	9	1 167	582	989	568	84,75%	97,59%		
WIELKOPOLSKIE	826	368	533	280	2503	1798	1590	1185	956	734	912	734	1088	796	683	430	300	74	73	9	4 717	3 036	2 879	1 904	61,03%	62,71%		
ZACHODNIOPOMORSKIE	255	64	144	49	483	332	351	275	360	237	299	223	281	131	191	69	282	54	76	12	1 301	581	762	405	58,57%	69,71%		
SUMA	7 686	2 704	5 601	2 044	14 680	10 026	12 451	8 736	8 986	7 141	8 022	6 604	7 185	3 855	5 816	3 259	6 790	804	1 754	260	36 341	17 389	25 622	14 299	70,50%	82,23%		

Tabela 2. Struktura wydawanych posiłków w 2008 roku.

Formy posiłku	Dzieci w wieku przedszkolnym		Uczniowie uczęszczający do			
	dzieci uczęszczające do przedszkola/ oddziału przedszkolnego	dzieci w wieku przedszkolnym pozostające w domu	uczniowie szkoły podstawowej	uczniowie gimnazjum	uczniowie szkoły ponadgimnazjalnej	
całodzienne wyżywienie	50 344	x	x	x	x	50 344
pełny obiad	46 530	8 588	285 744	169 824	24 482	535 168
jedno gorące danie	27 807	6 318	245 856	122 150	7 793	409 924
mleko, bułka/kanapka	17 629	558	152 897	42 798	2 277	216 159
Inne	4 342	35 835	18 930	10 042	14 257	83 406
SUMA:	146 652	51 299	703 427	344 814	48 809	1 295 001

* Dane z Kuratoriów Oświaty

Tabela 2a. Struktura wydawanych posiłków dzieciom w wieku przedszkolnym w poszczególnych województwach w 2008 roku.*

Forma i liczba posiłków	Dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczające do przedszkola/oddziału przedszkolnego					Dzieci w wieku przedszkolnym pozostające w domu					OBJĘTYCH PROGRAMEM (ogółem)		LICZBA DZIECI (ogółem)		PROCENT DZIECI OBJĘTYCH PROGRAMEM	
	Catodzielne wyżywienie	Pełny obiad	Jedno gorące danie	Mleko, bułka/kanapka	Inne	Catodzielne wyżywienie	Pełny obiad	Jedno gorące danie	Mleko, bułka/kanapka	Inne	Dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczające do przedszkola/oddziału przedszkolnego	Dzieci w wieku przedszkolnym pozostające w domu	Dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczające do przedszkola/oddziału przedszkolnego	Dzieci w wieku przedszkolnym pozostające w domu	Dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczające do przedszkola/oddziału przedszkolnego	Dzieci w wieku przedszkolnym pozostające w domu
DOLNOŚLĄSKIE	3 464	3 090	1 068	976	168	x	637	395	96	1 199	7 199	2 240	57 475	27 051	12,53%	8,28%
KUJAWSKO-POMORSKIE	928	1 450	1 819	973	156	x	620	238	13	2 340	5 326	3 211	44 594	19 735	11,94%	16,27%
LUBELSKIE	2 534	2 029	1 967	837	53	x	1	40	35	567	7 314	643	43 070	23 985	16,98%	2,68%
LUBUSKIE	1 746	295	962	361	234	x	37	167	0	3 128	3 158	3 015	24 457	13 775	12,91%	21,89%
ŁÓDZKIE	3 550	1 928	1 177	697	178	x	124	93	0	2 051	7 294	2 268	54 133	32 286	13,47%	7,02%
MAŁOPOLSKIE	2 263	2 880	1 615	871	90	x	316	203	42	1 903	7 719	2 464	82 522	38 098	9,35%	6,47%
MAZOWIECKIE	2 703	1 829	2 839	1 331	118	x	118	2 021	36	2 066	8 820	4 241	100 128	40 724	8,81%	10,41%
OPOLSKIE	1 999	876	370	165	105	x	26	5	66	623	3 459	720	25 291	7 001	13,68%	10,28%
PODKARPACKIE	2 672	19 289	6 378	5 718	41	x	3 307	34	0	7 566	6 834	1 208	47 902	17 052	14,27%	7,08%
PODLASKIE	1 451	1 622	422	496	306	x	389	0	43	2 293	4 213	2 686	24 655	22 224	17,09%	12,09%
POMORSKIE	1 072	1 428	2 362	728	200	x	6	12	14	0	5 504	32	53 992	37 647	10,19%	0,09%
ŚLĄSKIE	18 707	3 789	460	673	1 380	x	1 717	2 217	0	4 762	23 849	6 584	108 991	46 662	21,88%	14,11%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 386	1 141	1 434	528	118	x	157	108	113	1 187	4 599	1 155	17 303	14 667	26,58%	7,87%
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1 889	1 121	2 086	686	722	x	302	367	0	3 054	5 894	3 718	31 414	15 904	18,76%	23,38%
WIELKOPOLSKIE	3 252	2 790	1 465	2 135	400	x	30	233	25	1 677	8 606	1 965	89 534	37 589	9,61%	5,23%
ZACHODNIOPOMORSKIE	728	973	1 383	454	73	X	801	185	75	1 419	3 391	2 470	26 470	17 150	12,81%	14,40%
SUMA	50 344	46 530	27 807	17 629	4 342	X	8 588	6 318	558	35 835	113 179	38 620	831 931	411 550	13,60%	9,38%

* Dane z Kuratoriów Oświaty

Tabela 2b. Struktura wydawanych posiłków dzieciom uczęszczającym do szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej w poszczególnych województwach w 2008 roku. *

Województwa	Forma i liczba posiłków												Objętych programem (ogółem)			Liczba dzieci (ogółem)			Procent dzieci objętych programem		
	Uczęszczające do szkoły podstawowej				Uczęszczające do gimnazjum				uczęszczające do szkoły ponadgimnazjalnej				podstawowa	gimnazjum	szk. ponadgimnazjalna	podstawowa	gimnazjum	szk. ponadgimnazjalna	podstawowa	gimnazjum	szk. ponadgimnazjalna
	Pełny obiad	Jedno gorące danie	Mleko, bułka/kanapka	Inne	Pełny obiad	Jedno gorące danie	Mleko, bułka/kanapka	Inne	Pełny obiad	Jedno gorące danie	Bułka/kanapki	Inne									
DOLNOŚLĄSKIE	14 617	6 281	5 927	869	6 519	2 392	1 475	357	1 231	190	71	138	25 492	10 271	1 606	149 016	91 866	102 745	17,11%	11,18%	1,56%
KUJAWSKO-POMORSKIE	12 424	13 861	7 880	1 368	6 073	6 470	1 699	439	745	181	11	901	35 533	14 681	1 838	129 597	80 250	105 575	27,42%	18,29%	1,74%
LUBELSKIE	15 236	14 567	5 833	322	8 663	6 942	1 235	100	2 486	77	90	263	35 383	16 716	2 901	136 332	83 139	99 520	25,95%	20,11%	2,91%
LUBUSKIE	5 794	6 812	3 089	3 287	2 795	3 631	589	2 113	904	577	17	1 908	15 933	7 826	2 963	61 343	37 715	41 831	25,97%	20,75%	7,08%
ŁÓDZKIE	12 835	9 268	5 320	1 601	6 463	4 480	992	1 248	1 150	111	57	768	25 794	12 453	2 053	137 494	82 836	91 978	18,76%	15,03%	2,23%
MAŁOPOLSKIE	13 814	12 717	8 083	1 220	7 415	6 797	2 511	562	1 147	252	168	963	35 834	17 285	2 530	210 620	124 151	152 612	17,01%	13,92%	1,66%
MAZOWIECKIE	17 442	26 260	11 281	469	9 798	13 075	1 472	309	1 499	302	466	242	54 987	24 098	2 484	270 375	155 633	73 284	20,34%	15,48%	3,39%
OPOLSKIE	5 188	1 787	1 212	850	2 091	720	400	394	187	53	25	212	8 437	3 483	463	52 761	32 908	30 808	15,99%	10,58%	1,50%
PODKARPACKIE	76 663	71 308	61 710	261	64 932	34 397	21 936	300	3 713	1 747	466	869	29 988	14 370	2 917	139 373	83 908	103 392	21,52%	17,13%	2,82%
PODLASKIE	11 968	3 735	3 065	1 421	6 456	2 021	759	557	2 709	14	28	1 085	19 451	9 520	3 786	73 360	46 360	65 598	26,51%	20,53%	5,77%
POMORSKIE	10 291	17 440	4 132	888	4 663	8 438	1 003	398	446	155	16	6	31 161	13 984	612	142 283	82 762	91 825	21,90%	16,90%	0,67%
ŚLĄSKIE	43 251	11 831	8 401	2 398	18 679	7 572	2 083	1 141	3 892	2 760	297	2 538	60 361	27 829	6 708	250 991	152 212	177 296	24,05%	18,28%	3,78%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	5 586	10 577	4 536	112	3 429	5 488	877	311	1 071	347	202	1 043	20 202	9 898	2 535	98 853	50 602	59 739	20,44%	19,56%	4,24%
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	11 659	14 823	4 521	1 407	6 399	7 090	1 543	654	1 172	83	96	2 070	28 924	13 972	3 348	93 112	55 002	46 015	31,06%	25,40%	7,28%
WIELKOPOLSKIE	18 084	15 435	14 917	1 952	9 028	6 830	3 178	864	844	505	186	832	41 314	18 062	2 323	223 059	135 150	125 999	18,52%	13,36%	1,84%
ZACHODNIOPOMORSKIE	10 892	9 154	2 990	505	6 421	5 807	1 046	295	1 286	439	81	419	22 608	10 780	2 185	99 279	62 268	59 200	22,77%	17,31%	3,69%
SUMA	285 744	245 856	152 897	18 930	169 824	122 150	42 798	10 042	24 482	7 793	2 277	14 257	491 402	225 228	41 252	2 267 848	1 356 762	1 427 417	21,67%	16,60%	2,89%

* Dane z Kuratoriów Oświaty

Tabela 3. Liczba dzieci i młodzieży objętej Programem w 2008 roku wg typu szkoły.*

Rodzaj jednostki systemu oświaty	liczba dzieci i młodzieży	liczba dzieci i młodzieży objętej Programem	%
Dzieci w wieku przedszkolnym (uczęszczające do przedszkola)	831 931	113 179	13,60%
Dzieci w wieku przedszkolnym pozostające w domu	411 550	38 620	9,38%
Uczniowie uczęszczający do szkoły podstawowej	2 267 848	491 402	21,67%
Uczniowie uczęszczający do gimnazjum	1 356 762	225 228	16,60%
Uczniowie uczęszczający do szkoły ponadgimnazjalnej	1 427 417	41 252	2,89%
RAZEM	6 295 508	909 681	14,45%

* Dane z Kuratoriów Oświaty

Tabela 3a. Liczba dzieci i młodzieży objętej Programem w 2008 roku wg województwa.*

	OBJĘTYCH PROGRAMEM					LICZBA DZIECI (OGÓŁEM)					OBJĘTYCH PROGRAMEM	LICZBA DZIECI (OGÓŁEM)	PROCENT
	dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczające do przedszkola/oddziału przedszkolnego	dzieci w wieku przedszkolnym pozostające w domu	szkoła podstawowa	gimnazjum	sz.ponadgimnazjalna	dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczające do przedszkola/oddziału przedszkolnego	dzieci w wieku przedszkolnym pozostające w domu	szkoła podstawowa	gimnazjum	sz.ponadgimnazjalna			
DOLNOŚLĄSKIE	7 199	2 240	25 492	10 271	1 606	57 475	27 051	149 016	91 866	102 745	46 808	428 153	10,93%
KUJAWSKO-POMORSKIE	5 326	3 211	35 533	14 681	1 838	44 594	19 735	129 597	80 250	105 575	60 589	379 751	15,95%
LUBELSKIE	7 314	643	35 383	16 716	2 901	43 070	23 985	136 332	83 139	99 520	62 957	386 046	16,31%
LUBUSKIE	3 158	3 015	15 933	7 826	2 963	24 457	13 775	61 343	37 715	41 831	32 895	179 121	18,36%
ŁÓDZKIE	7 294	2 268	25 794	12 453	2 053	54 133	32 286	137 494	82 836	91 978	49 862	398 727	12,51%
MAŁOPOLSKIE	7 719	2 464	35 834	17 285	2 530	82 522	38 098	210 620	124 151	152 612	65 832	608 003	10,83%
MAZOWIECKIE	8 820	4 241	54 987	24 098	2 484	100 128	40 724	270 375	155 633	73 284	94 630	640 144	14,78%
OPOLSKIE	3 459	720	8 437	3 483	463	25 291	7 001	52 761	32 908	30 808	16 562	148 769	11,13%
PODKARPACKIE	6 834	1 208	29 988	14 370	2 917	47 902	17 052	139 373	83 908	103 392	55 317	391 627	14,12%
PODLASKIE	4 213	2 686	19 451	9 520	3 786	24 655	22 224	73 360	46 360	65 598	39 656	232 197	17,08%
POMORSKIE	5 504	32	31 161	13 984	612	53 992	37 647	142 283	82 762	91 825	51 293	408 509	12,56%
ŚLĄSKIE	23 849	6 584	60 361	27 829	6 708	108 991	46 662	250 991	152 212	177 296	125 331	736 152	17,03%
ŚWIĘTOKRZYSKIE	4 599	1 155	20 202	9 898	2 535	17 303	14 667	98 853	50 602	59 739	38 389	241 164	15,92%
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5 894	3 718	28 924	13 972	3 348	31 414	15 904	93 112	55 002	46 015	55 856	241 447	23,13%
WIELKOPOLSKIE	8 606	1 965	41 314	18 062	2 323	89 534	37 589	223 059	135 150	125 999	72 270	611 331	11,82%
ZACHODNIOPOMORSKIE	3 391	2 470	22 608	10 780	2 185	26 470	17 150	99 279	62 268	59 200	41 434	264 367	15,67%
SUMA	113 179	38 620	491 402	225 228	41 252	831 931	411 550	2 267 848	1 356 762	1 427 417	909 681	6 295 508	14,45%

Tabela 4. Rozwiązania organizacyjne podjęte w ramach Programu w 2008 roku.

Liczba przedszkoli, oddziałów przedszkolnych i szkół objętych Programem												
Rodzaj jednostki systemu oświaty	Zorganizowano dowóz posiłku		dowodzi się dzieci na posiłek		planuje się utworzenie nowego punktu żywienia lub dożywiania		doposażono punkty żywienia		utworzono nowy punkt żywienia gdzie przyrządza się i wydaje posiłki		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie wydaje się posiłki	
	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi
Przedszkola	260	184	12	3	19	11	802	327	41	19	16	13
Szkoły podstawowe	3860	3140	35	19	64	55	6057	2048	65	59	131	120
<i>W tym z oddziałami przedszkolnymi</i>	<i>2655</i>	<i>2427</i>	<i>18</i>	<i>14</i>	<i>50</i>	<i>48</i>	<i>1761</i>	<i>1525</i>	<i>44</i>	<i>39</i>	<i>109</i>	<i>93</i>
Gimnazja	1305	974	29	7	17	12	883	598	33	26	39	30
Szkoły ponadgimnazjalne	117	25	15	0	2	2	62	18	18	6	7	1
Suma	5 542	4 323	91	29	102	80	7 804	2 991	157	110	193	164

* Dane z Kuratoriów Oświaty

Tabela 4a. Liczba przedszkoli objętych Programem w 2008 roku, w których: zorganizowano dowóz posiłku, utworzono nowy punkt żywienia lub dożywiania, dowozi się dzieci na posiłek, rozbudowano bazę żywieniową.*

Liczba przedszkoli objętych Programem w których:												
WOJEWÓDZTWA	Zorganizowano dowóz posiłku		dowozi się dzieci na posiłek		planuje się utworzenie nowego punktu żywienia lub dożywiania		doposażono punkty żywienia		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie przyrządza się i wydaje posiłki		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie wydaje się posiłki.	
	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi
DOLNOŚLĄSKIE	16	11	1	0	0	0	39	12	2	1	2	0
KUJAWSKO-POMORSKIE	51	26	8	0	0	0	15	12	1	0	0	0
LUBELSKIE	8	8	0	0	3	3	45	20	2	1	0	0
LUBUSKIE	12	10	0	0	1	1	26	11	0	0	0	0
ŁÓDZKIE	6	6	0	0	0	0	29	20	2	1	1	0
MAŁOPOLSKIE	11	10	0	0	3	3	106	48	1	0	1	1
MAZOWIECKIE	17	13	1	1	2	2	56	29	4	2	3	3
OPOLSKIE	21	15	0	0	0	0	34	21	3	3	1	1
PODKARPACKIE	24	12	0	0	0	0	72	31	3	3	3	3
PODLASKIE	4	4	0	0	0	0	23	3	1	0	0	0
POMORSKIE	17	12	0	0	0	0	20	14	2	2	1	1
ŚLĄSKIE	9	9	0	0	8	0	137	39	16	4	3	3
ŚWIĘTOKRZYSKIE	15	14	0	0	0	0	50	18	0	0	0	0
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1	1	0	0	0	0	63	19	3	2	0	0
WIELKOPOLSKIE	35	24	2	2	2	2	58	21	1	0	1	1
ZACHODNIOPOMORSKIE	13	9	0	0	0	0	29	9	0	0	0	0
SUMA	260	184	12	3	19	11	802	327	41	19	16	13

* Dane z Kuratoriów Oświaty

Tabela 4b. Liczba szkół podstawowych objętych Programem w 2008 roku, w których: zorganizowano dowóz posiłku, utworzono nowy punkt żywienia lub dożywiania, dowozi się dzieci na posiłek, rozbudowano bazę żywieniową.*

Liczba szkół podstawowych objętych Programem, w których:												
WOJEWÓDZTWA	Zorganizowano dowóz posiłku		dowozi się dzieci na posiłek		planuje się utworzenie nowego punktu żywienia lub dożywiania		doposażono punkty żywienia		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie przyrządza się i wydaje posiłki		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie wydaje się posiłki.	
	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi
DOLNOŚLĄSKIE	353	268	8	2	4	2	96	54	3	2	8	6
KUJAWSKO-POMORSKIE	251	205	0	0	0	0	122	100	0	0	5	5
LUBELSKIE	205	199	1	0	9	8	251	226	8	7	13	13
LUBUSKIE	70	62	4	3	0	0	92	65	1	1	0	0
ŁÓDZKIE	138	50	4	1	5	4	148	114	2	0	9	9
MAŁOPOLSKIE	226	202	1	1	9	9	369	236	4	3	15	14
MAZOWIECKIE	969	839	0	0	7	6	265	227	7	7	25	19
OPOLSKIE	95	80	2	0	2	2	53	42	2	2	0	0
PODKARPACKIE	303	277	0	0	6	6	272	215	7	7	31	31
PODLASKIE	91	83	0	0	2	2	96	66	0	0	2	2
POMORSKIE	113	100	0	0	0	0	165	136	6	6	5	5
ŚLĄSKIE	75	34	2	1	3	0	139	69	9	8	2	2
ŚWIĘTOKRZYSKIE	135	125	1	0	2	2	178	136	5	5	3	3
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	163	147	0	0	1	1	187	135	6	6	5	4
WIELKOPOLSKIE	506	330	7	7	11	11	3492	136	5	5	8	7
ZACHODNIOPOMORSKIE	167	139	5	4	3	2	132	91	0	0	0	0
SUMA	3860	3140	35	19	64	55	6057	2048	65	59	131	120

* Dane z Kuratoriów Oświaty

Tabela 4c. Liczba oddziałów przedszkolnych objętych Programem w 2008 roku, w których: zorganizowano dowóz posiłku, utworzono nowy punkt żywienia lub dożywiania, dowozi się dzieci na posiłek, rozbudowano bazę żywieniową.*

Liczba szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi objętych Programem w których:												
WOJEWÓDZTWA	Zorganizowano dowóz posiłku		dowozi się dzieci na posiłek		planuje się utworzenie nowego punktu żywienia lub dożywiania		doposażono punkty żywienia		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie przyrządza się i wydaje posiłki		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie wydaje się posiłki	
	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi
DOLNOŚLĄSKIE	161	140	2	1	2	2	52	38	0	0	6	4
KUJAWSKO-POMORSKIE	202	188	0	0	0	0	102	93	0	0	3	3
LUBELSKIE	175	174	1	0	8	8	196	185	7	6	13	13
LUBUSKIE	46	44	2	1	0	0	39	35	1	1	0	0
ŁÓDZKIE	44	43	2	1	11	10	90	78	0	0	7	7
MAŁOPOLSKIE	178	166	0	0	7	7	221	156	1	1	11	10
MAZOWIECKIE	765	688	0	0	6	6	223	201	5	5	26	21
OPOLSKIE	48	47	0	0	0	0	17	16	1	1	0	0
PODKARPACKIE	250	229	0	0	4	4	165	147	6	6	21	15
PODLASKIE	76	75	0	0	2	2	64	49	0	0	2	2
POMORSKIE	101	89	0	0	0	0	131	114	7	4	5	5
ŚLĄSKIE	17	14	0	0	1	0	35	27	0	0	2	2
ŚWIĘTOKRZYSKIE	105	103	0	0	2	2	105	90	3	3	3	3
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	149	138	0	0	1	1	136	136	6	6	4	3
WIELKOPOLSKIE	216	179	7	7	4	4	93	76	7	6	6	5
ZACHODNIOPOMORSKIE	122	110	4	4	2	2	92	84	0	0	0	0
SUMA	2655	2427	18	14	50	48	1761	1525	44	39	109	93

* Dane z Kuratoriów Oświaty

Tabela 4d. Liczba gimnazjów objętych Programem w 2008 roku, w których: zorganizowano dowóz posiłku, utworzono nowy punkt żywienia lub dożywiania, dowozi się dzieci na posiłek, rozbudowano bazę żywieniową.*

Liczba gimnazjów objętych Programem w których:												
WOJEWÓDZTWA	Zorganizowano dowóz posiłku		dowozi się dzieci na posiłek		planuje się utworzenie nowego punktu żywienia lub dożywiania		doposażono punkty żywienia		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie przyrządza się i wydaje posiłki		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie wydaje się posiłki	
	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi
DOLNOŚLĄSKIE	150	100	16	0	1	1	28	17	1	1	1	0
KUJAWSKO-POMORSKIE	106	72	0	0	1	0	53	38	1	0	1	1
LUBELSKIE	43	42	0	0	1	1	58	51	5	4	6	6
LUBUSKIE	23	17	0	0	0	0	35	13	0	0	1	1
ŁÓDZKIE	60	10	2	0	3	2	40	28	0	0	3	3
MAŁOPOLSKIE	77	63	1	1	2	2	109	62	1	1	2	2
MAZOWIECKIE	284	247	0	0	2	2	97	74	4	3	12	5
OPOLSKIE	69	62	0	0	0	0	21	12	0	0	0	0
PODKARPACKIE	125	114	0	0	2	2	123	105	5	5	8	7
PODLASKIE	26	19	0	0	0	0	30	15	0	0	1	1
POMORSKIE	38	31	0	0	0	0	59	48	2	2	0	0
ŚLĄSKIE	26	10	2	0	2	0	45	20	4	3	1	1
ŚWIĘTOKRZYSKIE	21	15	1	1	0	0	38	27	2	2	0	0
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	45	35	1	1	0	0	55	34	3	2	0	0
WIELKOPOLSKIE	166	115	4	3	2	2	61	38	4	2	3	3
ZACHODNIOPOMORSKIE	46	22	2	1	1	0	31	16	1	1	0	0
SUMA	1305	974	29	7	17	12	883	598	33	26	39	30

* Dane z Kuratoriów Oświaty

Tabela 4e. Liczba szkół ponadgimnazjalnych objętych Programem w 2008 roku, w których: zorganizowano dowóz posiłku, utworzono nowy punkt żywienia lub dożywiania, dowozi się dzieci na posiłek, rozbudowano bazę żywieniową.*

Liczba szkół ponadgimnazjalnych objętych Programem w których:												
WOJEWÓDZTWA	Zorganizowano dowóz posiłku		dowozi się dzieci na posiłek		planuje się utworzenie nowego punktu żywienia lub dożywiania		doposażono punkty żywienia		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie przyrządza się i wydaje posiłki		utworzono nowy punkt dożywiania gdzie wydaje się posiłki	
	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi	Ogółem	W tym na wsi
DOLNOŚLĄSKIE	7	0	13	0	0	0	5	0	11	0	4	0
KUJAWSKO-POMORSKIE	17	4	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
LUBELSKIE	4	3	0	0	0	0	3	2	1	1	1	1
LUBUSKIE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ŁÓDZKIE	1	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
MAŁOPOLSKIE	5	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0
MAZOWIECKIE	18	10	0	0	2	2	9	2	0	0	2	0
OPOLSKIE	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PODKARPACKIE	18	1	0	0	0	0	8	3	1	0	0	0
PODLASKIE	2	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0
POMORSKIE	1	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0
ŚLĄSKIE	20	0	2	0	0	0	2	1	3	3	0	0
ŚWIĘTOKRZYSKIE	4	3	0	0	0	0	8	7	2	2	0	0
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
WIELKOPOLSKIE	5	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
ZACHODNIOPOMORSKIE	12	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
SUMA	117	25	15	0	2	2	62	18	18	6	7	1

* Dane z Kuratoriów Oświaty